

Proračun pred senatom

Belgrad, 16. marca. m. Danes dopoldne sta se sestala senat in skupščina. V obeh zbornicah so se pretresale mednarodne konvencije, ki jih je predložila kr. vlada.

Seja senata se je pričela ob četrti na 11. Predsednik je sporočil, da je finančni odbor končal svoje delo in predložil plenumu svoje poročilo, ki se glasi:

Poročilo finančnega odbora

Belgrad, 15. marca. AA. Finančnemu odboru senata kraljevine Jugoslavije je predvsem čast poudariti, da je predlog proračuna za leto 1937-38 v skladu s današnjimi finančnimi in gospodarskimi razmerami v državi in da jasno izraža intencije kraljevske vlade, ki jim je namen ozdraviti državne finance in okrepiti narodno gospodarstvo, kar se vidi prav tako iz ekspozice finančnega ministra kakor iz poročila, ki so jih dali finančnemu odboru vsi resorni ministri. Ekspozice finančnega ministra in ekspozice gospodarskih ministrstev poudarjajo, da mnogo panog našega gospodarstva življenja terja večje dotacije, kakor jih določa predlog proračuna. Toda pri tem se je treba ozirati na davčno zmogljivost in finančno izčrpanost, ki je vladala v državi, ko je vlada prišla na oblast, prav tako pa tudi na gospodarsko krizo, katere trdote so se sicer omilile, vendar ne dovoljujejo občutnega zvišanja fiskalne obremenitve, nasprotno zahtevajo znižanje davkov našega slabo situiranega kmeta in malega človeka.

Zato je kraljevska vlada predlagala in narodna skupščina sprejela in prav tako odbor senata znižanje zemljiškega davka, dovoljena s členom 48 zakona o proračunskih dvanajstih za mesec avgust 1935 do konca marca 1936, da to ne velja samo za leto 1937, temveč tudi za leto 1938. Razen tega se je tudi znatno znižal davek malih obrtnikov in s tem se je občutno popravil njihov gospodarski položaj.

Finančnemu odboru je posebno prijetno, da more ugotoviti na podlagi ekspozicij resornih ministrstev, da je vlada pripravljena nadaljevati javna dela tudi v prihodnjem proračunskem letu. S tem se bo dosegel dvojni učinek: prvo se bo z izvedbo javnih del ustreglo najnujnejšim narodnim in državnim potrebam, drugič se bo pa na ta način v mnogem ublažila nezaposlenost; vse to se je v znatnem obsegu doseglo v letošnjem proračunskem letu.

V formalno-tehničnem pogledu izpolnjuje proračunski predlog vse pogoje, ki omogočajo proračunsko jasnost in s tem tudi popolno varnost glede proračunskega ravnotežja. Izdatki po proračunskem predlogu za leto 1937-38 so se povečali v primeri z odobrenimi izdatki za proračunsko leto 1936-37, in to je storila kraljevska vlada zato, ker so to povečanje zahtevale koristi narodne obrambe in potreba večjih kreditov za kmetijske zdravstvene, socialne in prosvetne namene. Finančni odbor si je ustvaril prepričanje, da so takšna povečanja bila nujno potrebna, da se ustreže neodložljivim državnim potrebam. V tej stvari ni v finančnem odboru senata nihče ničesar oporekal.

Državni dohodki so cenjeni z veliko opreznostjo, tako da v celoti ustrezajo gospodarskim razmeram naše države, in gospodarski moči naroda. Predlog proračuna je uravnotežen in tako pomeni velik korak k ureditvi in ozdravljenju naših državnih financ in gospodarskih razmer v državi, čeprav je finančni odbor mnenja, da svetovna gospodarska kriza, in z njo v zvezi gospodarska kriza v naši državi še ni odstranjena in da morata tako kraljevska vlada kakor narodno predstavništvo posvetiti temu vprašanju kar največjo brigo ter se ne bati truda, da se gospodarsko zboljšanje, ki se je začelo, srečno dokonča in normalizira.

Predlog finančnega zakona obsega celo vrsto določil, ki delno nimajo direktne zveze s samo izvedbo proračuna, vsebujejo pa potrebna pooblastila za kr. vlado, da mora izvršiti program, ki si ga je zadala, in da ustreže željam širokih ljudskih slojev, ki zahtevajo nujno izvedbo tega za narod in državo koristnega vladnega programa. Čeprav je stalistični finančni odbor, da se mora naša zakonodaja razvijati po redni zakonodajni poti, je vendarle iz navedenih razlogov prejel vse predlagane določbe finančnega zakona kot neodložljive. Finančni odbor je ugotovil, da je kraljevska vlada pokazala in dokazala veliko in živo delovanje za ureditev in normaliziranje vseh razmer v državi, tako da je njena gospodarska in finančna politika na dobri poti in da je v vsem tem svojem stremeljenju dosegla pomembne uspehe. Zato izrekla odbor v celoti priznanje kraljevski vladi za vse njene doedanje napore in skrbi, kamor spada tudi tako sestavljeni predlog proračuna državnih izdatkov in dohodkov za leto 1937-38 in predlog finančnega zakona za isto leto.

Na osnovi gornjega je finančnemu odboru čast, prositi senat, da izvoli to poročilo sprejeti in tako odobri predlog proračuna državnih izdatkov in dohodkov s predlogom finančnega zakona za leto 1937-38, prav tako, kakor ga je sprejela tudi narodna skupščina.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

obvestili vlado o stanju. Vukaj trdijo, da je general Mija točno opisal položaj rdečih čet, ki da je zelo nevaren. General Mija je poudaril, da bo moral izdati naredbu za umik na vsej madriški fronti, če v kratkem ne dobi pomoči iz Valencije v ljudstvu in vojnem materialu. Če ta pomoč ne pride in ako bodo nacionalisti nadaljevali svojo vojno akcijo na severu, tedaj bo usoda Madrida zapečatena. Tu pa ne bo več borb, temveč bo navadno klanje rdečih sil do zadnjega človeka, ker da je jasno, da se mednarodna brigada ne bo predala, temveč se bo borila do zadnjega moža, ker za mednarodne prostovoljce ne bo usmiljenja.

Potem, ko je bilo zasedanje končano, so se pojavila nad mestom nacionalistična bombna letala ter pričela z močnim obmetavanjem mesta z bombami. Mnogo težkih letalskih bomb je eksplodiralo s strašnim pokom, ki se je razlegal po pustih ulicah Madrida.

Salamanca, 16. marca. AA. Havas: Vrhovno poveljstvo je sredi objavilo naslednje uradno poročilo s front:

Na severnem bojišču in na fronti ojačene divizije pred Madridom je sovražnik skušal izvesti protinapad. Vzhodno ob Jarami so vladni oddelki izvršili napad z ruskimi tanki. Napad je bil odbit in sovražniku smo prizadejali hude izgube. Dva sovjetska tanka sta bila uničena. Takoj nato so naše čete z navdušenjem napravile protinapad in zasedle nekaj vrst sovražnih strelskih jarkov.

Na južni fronti naše čete prodirajo proti Cordobi. Zavzeli smo vas Alcaracejos. V tem odseku smo silno prežestili mednarodno brigado. Ta brigada je sedaj po tej bitki popolnoma uničena. Bojišče je pokrito s trupli rdečih. Naše letalstvo je bombardiralo letališče Barajas in uničilo več sovražnih letal. V teku borbe smo sestrelili tudi četvero rdečih letal.

Za poročevalca odbora večine je določen senator g. Fran Smodej, za poročevalca manjšine pa senator dr. Josip Nemeč.

Predsednik finančnega odbora senata dr. Stanjo Švrljuga l. r. 15. marca 1937, Belgrad.

Tajnik poročevalca Franc Smodej l. r.

Člani: dr. Hrasnica Halidbeg l. r., Joca Sellé l. r., dr. Benjamin Superina l. r., Marko Radulović l. r., Djuro Vukotić l. r. in Franjo Ivanišević l. r.

Nato so prečitali več prispelih prošnji, med drugimi Obrtnega društva iz Ljubljane, Ciril-Metodove družbe iz Ljubljane, Sokolske župe iz Mozija ter vloge akademske mladine Aleksandrove univerze iz Ljubljane. Nato je senat prešel na dnevni red.

Z vsemi glasovi navzočih senatorjev (56) je bila v načelu in končnem glasovanju sprejeta konvencija o medsebojni sodni pomoči, sklenjena med našo državo in Belgijo. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 9. Na dnevnem redu je poročilo fin. odbora o proračunu. Najprej bo podal finančni minister svoj ekspozice, nakar bo govorilo več govornikov večine in opozicije.

Slovenija dobi nove ceste

Izjava gradbenega ministra dr. Kožulja

„Pet velikih cest se bo stekalo v Ljubljano“

Belgrad, 16. marca. m. Gradbeni minister dr. Kožul je danes sprejel predsednika Društva za ceste v Ljubljani g. dr. Vinka Vrhunca ter se ob tej priliki podrobno zanimal za delovanje tega društva, kateremu je obljubil vso svojo pomoč.

Po mišljenju gradbenega ministra je modernizacija cestnega omrežja in zgraditev novih cest v Sloveniji najvažnejše gospodarsko vprašanje, s katerim se kr. vlada resno peča, kajti cestna dela v Sloveniji imajo prednost pred deli v drugih banovinah, ker se bo na ta način pripravila cestna zveza z velikimi mednarodnimi cestami na severu in severozapadu naše države. G. minister misli, da mora Ljubljana postati veliko cestnoprometno središče, v katerega se bo stekalo pet velikih cest iz notranjosti naše države in inozemstva. Najvažnejša bo pa graditev ceste Ljubljana — morje. Ta cesta

Seja skupščine

Istočasno se je pričela tudi skupščinska seja. Po sprejetem zapisniku zadnje seje je govoril predsednik Cirič, ki se je spominjal umrlega poslanca Djordje Brankovića.

Predsednik kr. vlade je predložil uredbo o olajšavah, ki so bile podeljene francoski družbi Borskih rudnikov v Parizu za zgraditev tovarne za elektrolitično čiščenje bakra. Za proučevanje te uredbe bo izvoljen poseben odbor. Tajnik dr. Damić je nadalje sporočil, da je odbor za proučevanje zakonskega osnutka o pooblaščenih inženjerih dokončal svoje delo ter poslal svoje poročilo. Prometni minister je sporočil, da bo odgovoril na interpelacijo poslanca Lukačiča glede povečanja železniškega osebnja na področju ljubljanskega železniškega ravnateljstva, kakor hitro bo stavljena na dnevni red. Med številnimi prošnjami so bile prečitane tudi prošnje Rudolfa Podkrajška, Janka Grampovčana in Frana Zorjana.

Nato so bile sprejete tri mednarodne konvencije, in sicer mednarodna prometna konvencija, konvencija med našo državo in CSR zaradi izoginje dvakratne obdavčitve pri dednih takсах in konvencija o koncilijantnosti, arbitraži ter sodnih razpravah med Jugoslavijo in Dansko. Vse konvencije so bile sprejete s 108 proti 36 glasovom. Prihodnja seja bo jutri ob 10. Dnevni red: zakon o pooblaščenih inženjerih.

se mora zgraditi pred vsemi drugimi. Denarna sredstva za to je treba najti iz cestnega fonda, ki se namerava ustanoviti, ali pa se bo za to delo najelo posojilo. Važna je tudi zgraditev ceste vzdolž jadranske obale, ki se sedaj gradi, a ne bo prišla do pravega pomena, dokler se ne zgradi nova jadranska cesta v Sloveniji. Glede cestnega fonda se g. minister strinja s stalističnim, ki ga zavzemajo slovenske tujsko-prometne organizacije, ter je zato v novi načrt vključil odredbo, po kateri se mora gotov odstotek porabiti za cestna dela, vrste teh del pa bo cestni zakon točno določil. O stalističnem gospodarskih in tujsko-prometnih organizacij in glede cestnega fonda se želi minister nanetneje poučiti ter se bo osebno udeležil ankete Društva za ceste v Ljubljani, ki bo v najkrajšem času.

Fašistične skupine na Madžarskem

Budimpešta, 16. marca. TG. Madžarski ministrski predsednik je, kot so pričakovali, v svoji izjavi pred parlamentom zanimal vse vesti o kakšnem desničarskem puču ter ostro zavrnil one kroge, ki so vsi histerični na poročila o državnih udarjih, češ da za to ni nobenega povičja in da vlada v državi red in mir. Bethlenovo glasilo »Ob 8. uri zvečer« zavrača. Daranyijeva trditve in pravi, da je nemogoče gotova dejstva v državi opraviti s posvoko »histerija«, ker se zdi da niso samo nekateri posamezniki izgubili glave, marveč velika množica naroda. Daranyijeva izjava nikakor ni pomirjevalno vplivala in se sedaj v polmeti, ki jo je vladni molk le še zgostil, razne vznemirljive vesti o desničarskih pripravah za državni udar, le še bolj širijo.

Med desničarskimi radikalnimi gibanji, ki se vsa napajajo v idealih nemškega narodnega socializma, je treba razločevati med tremi različnimi, čeravno sorodnimi strujami:

1. Organizacija M. O. V. E., to je združenje častnikov in strelcev z izrazito fašističnimi in socialno radikalnimi cilji, ki hočejo uvesti diktatorsko oblast in na socialnem področju zadržati vrst velikemu posestništvu, je najmočnejše gibanje te vrste. Predseduje mu Bela Marton, bivši generalni tajnik stranke narodne edinosti (Bethlen), ki pa je bil izključen in je nato bil na uslugo bivšemu režimu generala Julija Gömbösa. Temu gibanju pripada tudi skrajno desno krilo sedanje vladne stranke. To daje MOVE še poseben pogon in propagandno moč. Organizacija vliva tudi simpatije v najbližji okolici regenta Horthyja. Večina vladnega tiska podpira Martona.

2. Organizacija »suličastega križa«, ki jo vodi grafi Festetics in Palffy. Suličasti križarji so posebno razviti v zapadnih pokrajinah Madžarske ob Blatnem jezeru, nadalje na vzhodu, kjer prebivajo kalvinisti. Njeni poskusi, da bi si osvojili tudi industrijske kraje severne Madžarske, niso bili uspešni. Od narodnega socializma imajo samo željo po totalni diktatorski oblasti, ki naj bi poskrbela za boljše socialno izenačenje, toda dejstvo, da je v rokah veleposestniškega plemstva, zadostuje, da se temu pokretu lahko odreče vsak pravičen socialni program in da mu ostane kot jedro samo želja po diktatorski oblasti v prid onih plasti naroda, ki so do sedaj vladali Madžarsko. Suličasti križarji so telesna garda visokega veleposestniškega plemstva.

3. Organizacija »kosnatga križa« (križ iz 4 kos), je predvsem razširjena v velikih poljedelskih krajih na jugu, jugovzhodu in vzhodu Madžarske ter je nastala iz opozicije proti socialističnemu kmetiskemu gibanju, ki je ravno v teh krajih bil precej močan. V svojem programu ima izrecno zahtevo po spremembi režima na podlagi državnega udara. Njeni pristaši so precej razgibani in so vzporedno neredi, ki so bivšega notranjega ministra prisilili, da jih je nekaj pozaprl. Gibanje »kosnatih križarjev« je danes na Madžarskem prav za prav od nekaterih voditeljev zlorabljeno demagožija nad politično nezrelimi ljudskimi množicami, za neuke oči nekoliko socialno prepleksana, a brez določenega socialnega in političnega programa, razen želje po diktatorski oblasti.

Iz teh vrst torej je grozil Madžarski državni udar, v kolikor je treba vesti o puču vzeti resno. Verjetno pa je, da s ta ob opozicijski stranki, ki jima načelujeta Bethlen in Eckhardt in ki jima je treba pristiti že krščansko socialno gospodarsko stranko, nalašč nekoliko drammatizirali notranjopolitični položaj, ker jima madžarski hitlerjevci vseh barv zunaj na podeželju delajo precejšnje težave s svojo srdito in z denarjem pregnečeno propagando, da bi s tem oklevajočega predsednika vlade, ki je zunanje politično protivnik nemškega kurza, notranje politično pa bi le rad videl, da se narodnosocialistične ideje razpasejo, prisilila, da se jasno opredeli. Kakor iz Daranyijeve izjave izhaja, se še ni opredelil in bodo napetosti trajale še naprej v deželi Madjarov.

Visoko bolgarsko odlikovanje za dr. Antona Korošca

Belgrad, 16. marca. m. Novoimenovani bolgarski poslanik Popov se je v spremstvu bolgarskega vojaškega in tiskovnega atašea dr. Nejkova odpravil na Avalo ter položil venec na grob neznanega vojaka. Nato se je odpravil na Oplenac, kjer je položil venec na grob kralja Aleksandra.

Danes dopoldne je bolgarski poslanik Popov obiskal notranjega ministra dr. A. Korošca ter ga odlikoval z največjim bolgarskim odlikovanjem, z redom sv. Aleksandra I. stopnje, s katerim je dr. Korošca odlikoval bolgarski car za zasluge za zblizanje obeh narodov. Dr. Korošec je, kakor znano, že leta 1927 odšel v važni misiji v Sofijo ter je imel sestanek z vsemi velikimi bolgarskimi politikami. Sprejet je bil v avdienco tudi pri bolgarskem carju Borisu. Z istim redom, kakor dr. Korošec, je bil odlikovan vojni minister in armadni general Ljubomir Marič.

Prva pontifikalna sv. maša nadškola dr. Ujčiča bo v petek v Ljubljani

Belgrad, 16. marca. m. Belgrajski nadškof dr. Josip Ujčič je sprejel »Slovenčevega« dopisnika in mu v nevezanem govoru izjavil, da bo na svoji god, dne 19. marca, imel svojo prvo pontifikalno sveto mašo po svoji postavitvi za nadškofa v Belgradu, v Ljubljani, na katero ga veže mnogo lepih spominov in v kateri je deloval nad 17 let, kjer je imel priliko, da je sodeloval pri vzgoji več generacij duhovniškega naraščaja, in kjer je našel mnogo dobrih osebnih prijateljev in znancev. — Svojo drugo pontifikalno sv. mašo bo imel na veliko noč v cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici.

Glavna zadržna zveza

Belgrad, 16. marca. m. Danes je bila seja širšega upravnega odbora Glavne zadržne zveze. Sejo je vodil namestnik zadržnega predsednika Glavne zadržne zveze, notranjega ministra dr. Korošca, prvi podpredsednik, minister brez portfelja Djordjevič. Na seji so bili delegati vseh Za-

družnih zvez v Ljubljani. Zadržna zveza iz Ljubljane je zastopal dr. Basaj, Zvezo slovenskih zadržnih zvez dr. Trček in dr. Dolšek. Na seji je bilo sklenjeno, da se ustanovi jugoslovansko-bolgarski zadržni odbor s sedežem v Belgradu in Sofiji, v katerem bodo zastopane vse Zadržne zveze Jugoslavije in Bolgarije. Na seji so razpravljali in pretresali tudi vprašanje novega zadržnega zakona ter določila finančnega zakona, v kolikor se tičejo zadržništva, ter druge notranje zadeve.

Upori v italijanski vojski

Italijanski generalni konzul nas naproša, da objavimo, da je poročilo protifašističnih časopisov iz Pariza, ki je bilo danes objavljeno tudi v našem listu in po katerem naj bi se bili nekateri italijanski polki uprli, popolnoma izmišljeno in brez vsake podlage.

Tobačni delavci v Belgradu

Belgrad, 16. marca. m. Deputacija tobačnega delavstva iz Ljubljane, organizirana v Zvezi združenih delavcev, ki jo je sprejel večeraj notranji minister dr. Korošec, je bila danes sprejeta pri ministru dr. Kreku, ki se je davi vrnil v Belgrad. Tudi dr. Krek je deputaciji obljubil vso svojo pomoč v vseh vprašanjih, glede katerih je prišla v Belgrad. Deputacija je bila sprejeta tudi pri načelnikih v upravi monopolov, ki so se istotako interesirali za vsa perez vprašanja tobačnega delavstva v Ljubljani. Zvečer je deputacija odpotovala v Ljubljano.

Dve seji kluba JRZ

Belgrad, 16. marca. m. Klub JRZ je imel danes dve seji, in sicer sejo ožjega klubskega odbora, nato pa sejo plenuma kluba. Seji je predsedoval predsednik JRZ, predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in predsednik narodne skupščine Stevan Cirič in ministri Dobrovič Stošević, g. Stanković, dr. Kaludjerčić in dr. Rogić. Seji je predsedoval minister za socialno politiko in narodno zdravje ter predsednik poslanskega kluba JRZ. Na seji so se razpravljala in pretresala vsa vprašanja, ki zanimajo klub in ki so bila na dnevnem redu.

Nato je g. dr. Stojadinović podrobno obrazložil zakonske ukrepe, ki obsegajo več sto zakonov, nakar se je pretresalo vprašanje o predloženih prošnjah odboru za prošnje in pritožbe. Poročilo predsednika vlade so navzočni sprejeli z odobravanjem na znanje. Nato je klub sprejel svoje članstvo sledeče poslance: Ljubomira Djokića, Simo Antonovića, Milenko Zdravkovića, dr. Jovana Šajkarevića, Stojana Radenkovića, Bojo Kurtovića, dr. Mehmeda Ridžanovića, Hinka Vodstrčila, Sadike Džerimagića ter Josipa Benka, ki so predložili klubu svoje prošnje za vstop v klub JRZ. Prihodnja seja bo 17. t. m. ob 5. popoldne.

Važno za šolske nadzornike

Državni svet v Belgradu je storil sklep, ki je načeloma važen v učiteljskih zadevah. Šolske oblasti, oziroma prosvetno ministertvo smatra položaj šolskih nadzornikov kot nekaj političnim, tako da se šolski nadzorniki z vsakim režimom menjajo. Šolski nadzorniki se smatrajo v tem oziru kot učitelji, tako da more minister, če se mu zdi potrebno, šolskega nadzornika, ako ga je z drugim zamenjal, ponovno imenovati za učitelja. Državni svet pa je na tozadevno pritožbo odločil, da to ni v skladu z zakonom, ker šolski nadzornik je in ostane več od učitelja. Odstavljenec okrajnega šolskega nadzornika in njegovo imenovanje nazaj za učitelja brez njegovega pristanka, oziroma proti njegovi volji se protivi paragrafu 98 uradniškega zakona od 1931.

Kaj delajo naši »hrvatofilci«

Tako zvana »Neodvisnost« v Mariboru priobčuje izjavo dr. Kukovca, predsednika kmečko-delavskega pokreta, da ta pokret vztraja na sodelovanju s seljaško-demokratsko koalicijo (SDK). Kmečko-delavski pokret v Sloveniji ne more delati kot samostojna stranka, ampak samo kot del SDK. Temelj tega sodelovanja ostane dogovor v Zagrebu od 4. listopada prošlega leta. Kdor pa s tem ne soglaša, lahko iz kmečko-delavskega pokreta izstopi, ker bo to manjša škoda, nego če bi ostal še dalje v njem. — Kakor vidimo, pokret slovenskih kmečko-delavskih levčarjev pod zastavo dr. Kukovca ni slovenski pokret, ampak popolnoma odvisen od Hrvatske seljaške stranke in se nam kot tak proglašja. To se vzame na znanje.

Osebnosti

Belgrad, 16. marca. m. Za višjega zdravniškega pristava Državnega zavoda za zaščito mater in otrok v Ljubljani je postavljen v VII. skupino dr. Luka Bežić, v IX. skupino je postavljen za tehničnega uradnika Jože Smerke, za pomožnega oficila Rudolf Pepelik, za pomožnega nadzornika električnih naprav Franjo Drašler, v VIII. skupino je postavljen za pristava ing. Igor Černe, v X. skupino za pomožnega oficila pa Franjo Bentič in Franjo Vehar.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno toda ne dolgo, jutraj mraz, čez dan nekoliko topleje, od zahoda pooblačenje.

Čtivo iz Stalinove Rusije

S kakšnimi lažmi vabijo ljudstvo na »volitve«

Gradeč, 16. marca. TG. »Grazer Volksblatt« objavlja posebno vest iz Moskve, kjer poroča o predstojateljski »volitvah« na osnovi nove ustave ter o pripravljanih ukrepih sovjetske vlade, da bi »volitve« ugodno izpadle. Med temi ukrepi jih je tudi nekaj, ki naj bi dokazali, da se je sovjetska vlada popolnoma spreobrnila, da uvaja nove vladne metode, ki naj bi ustvarile bolj prijazno razpoloženje »volitveve«.

Grški list navaja tudi članek, ki ga je napisala moskovska »Pravda« in ki izvira iz vladnih krogov. Članek razpravlja o »demokraciji« v Rusiji ter trdi, da je vse to, kar se sedaj v Rusiji dogaja »spovratek k metodam vladanja, ki naj bi omogočile sodelovanje vsega naroda pri vodstvu države.« »Pravda« navaja kot dokaz za takšno spreobrnitev ukrep osrednjega izvršnega odbora komunistične stranke, da se v potnih listih in osebnih listinah nekdanjih »buržujev«, to je plemenitih, kapitalistov, duhovnikov itd., ne sme več zapisovati njihovo prejšnje življenje in se morajo izbrisati vse opazke, ki bi jih kot »buržuje« označile. »Pravda« objavlja med drugim tudi uredbo moskovske vlade, v kateri zapoveduje, da je treba vse razumniške kroge s posebno vneto podpirati. Pod razumništvom vladna uredba ne razume novo inteligenco, marveč »tisoče starih učiteljev, profesorjev, inženjerjev, agronomov, zdravnikov itd.« Kajti ta »stara inteligencija« da je še vedno s širokimi plastmi naroda tesno povezana, med tem ko so oni, ki to staro inteligenco preganjajo,

sicer pripadniki novega režima, a so nepismeni, ter so vsi, ki se proti razumništvu, torej proti ljudstvu.

Nadalje je po informacijah graškega lista, ki navaja »Izvestje« kot pričo, sovjetska vlada izdala posebno uredbo, s katero se vsi protiverški muzeji brez izjeme zaprejo. Protiverški muzeji so bili v pokrajinskih prestolnicah središča brezbožne propagande. Z istim dekretom je bil zaprt tudi »Osrednji zavod za brezbožno propagando« vlada pa je vseh 7000 dijakov tega zavoda odpustila in poslala domov v rodne kraje. Končno zapoveduje nova uredba, da mladinska komunistična organizacija (Komsomol) ne sme več protiverško delovati. »Izvestje« priznava, da imajo te uredbe »namen ustvariti med šole vedno verskimi plastmi naroda vtis, da smejo vsi brez strahu iti na volišče.« »Izvestje« priznava dalje, da je »protiverška in brezbožna propaganda zadnja leta itak že mnogo popustila. Leta 1935 da je brezbožna organizacija štela še 5 milijonov članov, med tem ko jih sedaj šteje samo še dva milijona. Komsomoli, ki so prej skrbeli za brezbožno literaturo, da so morali izdajati takšnih knjig, listov in letakov opustiti, ker so delavske strokovne organizacije same to zahtevale. Na drugi strani pa da so verske skupine in organizacije silno napredovale.

Zanimivo čtivo iz Stalinove Rusije. Ob 20 letnici sovjetske revolucije ne bo več nikogar preslepilo...

Socialno delo mariborske občine:

Službeni red za mestne delavce

Poročali smo, že da pripravljamo mariborska mestna občina službeni red za ureditev službenega razmerja med njo in delavci, ki so pri njej stalno zaposleni. Upravni svet mestnih podjetij je imenoval posebno komisijo, kateri je poveril nalogo, da izdela osnutek za tak službeni red. Komisiji so služila kot osnova za novo ureditev službenega razmerja »Splošna določila«, ki so bila sprejeta od mariborskega občinskega sveta 1. 1929, ki se pa doslej niso izvajala. Pozvala je mariborske delavske organizacije, naj ji dostavijo svoje zahteve, ki so v novem službenem redu tudi upoštevane. Te dni je komisija svoje delo končala in bo izdelani osnutek predložila upravnemu odboru MP odnosno občinskemu svetu v odobritev.

Službeni red bo po predlogu komisije veljal za vse stalne delavce, ki izvršujejo pri mestni občini izključno rokodelska in težka dela. Delavstvo je razdeljeno v tri kategorije in to v kvalificirane delavce s popolno strokovno izobrazbo, ki opravljajo samo te izobrazbi odgovarjajoča dela, v kvalificirane pomožne delavce, ki nimajo popolne ali nobene strokovne izobrazbe, pa so vsaj 4 leta vršili pri raznih strojih in na drugih odgovornih mestih pomožno službo, ki zahteva posebno strokovno izvežbanost. V tretjo kategorijo spada vse pomožne osebe. Stalnost se prizna delavcem med 18. in 44. letom starosti, in ki so že odslužili vojaški rok ali pa so bili služnja v vojski oproščeni. To pa šele po enoletni neprekinjeni preizkušnji in po enoletnem neprekinjenem službovanju. Za stalne delavce se morejo sprejeti le neomadeževane, telesno in duševno zdrave osebe, ki se morajo podvreči zdravniški preiskavi.

Za v poštev prihajajoče delavstvo ureja novi Službeni red delovni čas, obveznosti mestne občine za nadurno in nedeljsko delo delavstva, dopuste, zavarovanja, sprejem v službo in odpust, delavsko zaupništvo, mezde in nje povišanje, doklade pri raznih podjetjih po kategorijah, delovno obleko, zaposlitev in način reševanja sporov, ki bi nastali med delavstvom in mestno občino.

Službeni red predvideva 8 urni delavnik oziroma 48 ur tedenskega dela. Ta delovni čas more biti prekinjen ali neprekinjen, vendar pa povprečni delovni čas ne sme presegati 48 ur na teden. Te določbe pa se ne nanašajo na delo čistilnega prostora podjetij in delavnic, vzdrževanje prometnih sredstev in za uslužbenca mestnega avtobusnega prometa. Osebe tega podjetja ima vsako tretjo nedeljo odmor, dobi pa za vsako nedeljo, ko je delalo, 36 ur nepretrganega odmora oziroma 60 ur, če sta bila dva praznika drug za drugim.

Za nedeljsko nadurno delo določa Službeni red, da se plačujejo nadure, ki so nastale po 18. uri s 50% pribitkom, če pa je nastalo prekomerno delo med 20. in 6. uro, pa s 100% pribitkom. Ob nedeljah se plačujejo nadure s 100% pribitkom. Delavci in delavke pod 18. letom starosti se ne smejo zaposliti preko 8 ur dnevno in ne pri nočnem delu. Kot prazniki so priznani: Novo leto, Veliki ponedeljek, Binkoštni ponedeljek, kraljev rojstni dan, Vsi svetli, praznik zedinjenja, Božič, Telovo, praznik sv. Jožefa. Delavski praznik 1. maja se prizna, če se za praznovanje izreče večina delavcev po obratih s tajnim glasovanjem in ako nadzorna oblast praznovanja ne prepove. Vsi ti prazniki so plačani. Po novem Službenem redu pripada vsakemu stalnemu delavcu 6 dnevni plačani dopust, ki se stopnjuje vsako drugo nadaljnje leto za en dan. Delavcu z nad 20 letno neprekinjeno službo gre 21 dni plačanega dopusta. Če delavec na zahtevo občine zaradi obratnih zaprek dopusta ne more izrabiti, mu izplača občina za čas neizrabljenega dopusta pripadajočo mezdo v dvojni višini.

Za starostno zavarovanje delavcev in za zavarovanje za onemoglost predvideva Službeni red posebni pravilnik, ki bo uredil to pereče vprašanje. Za primere nezgod in trajne invalidnosti stalnih delavcev, ki so izpostavljeni večjim nevarnostim, bodo zavarovani na podlagi skupne zavarovalne pogodbe, ki jo bo sklenila mestna občina z zasebno zavarovalnico. Občina plača v celoti vse prispevke za OUZD.

Za sprejem v službo bo treba predložiti prošnjo preko obratne edince, pri kateri želi biti nastavljen. Prednost pri sprejemu imajo taki delavci, ki so že prej služili pri mestni občini in so morali brez svoje krivde zapustiti službo, taki, ki so se v Mariboru rodili in so v Maribor pristojni, končno tudi drugi po stopnji sposobnosti, ki je v vsakem slučaju glavno merilo za sprejem. Glede odpovednega roka veljajo vsakokratni zakoniti predpisi. Pri stalnih delavcih, ki so neprekinjeno zaposleni nad 10 let, velja obojestransko enomesečna odpoved.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Začetna mezda kvalificiranega delavca znaša 7 Din na uro, mezda kvalificiranega pomožnega delavca 5,50 Din in mezda vseh ostalih pomožnih delavcev 3,50 Din na uro. Vsi stalni delavci imajo pravico do avtomatičnega povišanja začetne mezde, ki nastopi vsako tretje leto neprekinjene stalne službe in znaša 5%. To povišanje je lahko močnejše do 25 službenih let in ne preko 60 let starosti. Za vozno-šofersko službo so določene dnevne pavšalne mezde in sicer za šoferje do 4 let stalne službe 45 Din, od 4 do 7 let službe 47,25 Din in od 7 do 10 let službe 49,50 Din. Do končane 25 letne službe se vsako tretje leto poviša dnevna mezda za 2,25 dinarjev. Poleg teh rednih prejemkov predvideva službeni red še posebne doklade, ki so za razne obrate in za različna dela posebej določene, šoferji pa prejemajo od inkasa in prihrankov na gorivu in deloma od prihrankov pri vzdrževanju vozil in pnevmatik posebne premije, v kolikor je to po stanju vozil in po ugotovitvi vodstva MP izvedljivo. Merodajne so odločbe vodstva MP. Red predvideva še delovne obleke in druge naturalne deputate.

Spore med vodstvom MP odnosno mestne občine in delavstvom, ki se ne rešijo denarnih zadev, rešuje razsodišče, ki se za rešitev takih sporov sestavlja na odredbo predsednika mestne občine. V to razsodišče imenuje delavce svojega zastopnika iz vrst zaupnikov, MP svojega namestnika, predsednika pa določa od slučaja do slučaja župan. Če se delavec pritoži na razsodišče, prizna njegovo odločitev za končno veljavno in se s tem odpove sodnemu postopanju.

Predhodna določila tega Službenega reda določajo, da razvrstitev delavcev po kategorijah izvrši vodstvo MP. Za priznanje polne kvalifikacije pa so merodajna le uradna potrdila. Delavcem, ki prejemajo sedaj višjo mezdo, kakor jih predvideva Službeni red, ohranijo to mezdo, ne da bi se smatrala za pridobljeno pravico. V vseh ostalih pravicah in dolžnostih pa veljajo nova določila. Službeni red stopi v veljavo, v kolikor ne vsebuje določb, ki so v zvezi z novimi izdatki, takoj, glede določb, ki so v zvezi z novimi izdatki pa z aprilom 1937, če mestni svet drugače ne odloči.

Z novim Službenim redom postane mariborska mestna občina, zlasti še, ko bo uveljavljen pravilnik o starostnem zavarovanju delavcev in ko bo sklenila kolektivno pogodbo z nameščenci MP, podjetje, ki bo vsem ostalim zasebnim podjetjem moglo služiti za zgled socialno čutečega delodajalca. Sedanja uprava mestne občine je s tem svojim dejanjem pokazala, da upošteva socialne dolžnosti, ki jih ima do svojih delavcev, ti pa bodo spoznali, kje je resno socialno delo, kje pa le politična demagogija.

† Adoli Pečjak

Toplice, 16. marca.

Včeraj je umrl tu-tajnji posestnik, trgovec in gostilničar g. Adolf Pečjak. To je bil mož, ki ga je vse spoštovalo. Rojen je bil 15. marca 1870 na Dolenjem polju v soteski župniji. Dobra kršč. vzgoja in domači hiši mu je za vse življenje dala smer, od katere ni krenil nikoli. Že kot fant je imel zaradi svoje moštosti in zgledega življenja velik ugled in vpliv med tovariši. Svoji družini je bil dober gospodar in skrben oče, ki je skrbno pazil na to, da je družina izpolnjevala krščanske dolžnosti. Najbolj je vplival njegov zgled. Pogosto si ga videl pri obhajilni mizi. Rad je dajal za dobre namene, posebno za farno cerkev. Vse življenje jebral in bil naročen samo na katoliške liste. Bil je 20 let toplaški župan, kar dokazuje, kakšno spoštovanje in zaupanje je užival pri občanin. Kot župan je občini mnogo koristil in je bil ljudem vedno na razpolago s svojo znano ljubeznivostjo. Če so ljudje prihajali k županu, ni nikoli rekel: nimam časa. Pozabil je sebe in stregel drugim. Ni čuda, da ga je vse rado imelo. Celo svoje življenje je bil vnet pristaša bivše SLS. Za svoje zaluge je bil tudi od kralja odlikovan z redom sv. Save V. razr.

Lansko leto junija meseca je umrla njegova starjša hčerka Poldka, stara 30 let. Vzorno dekle je bila, vna vneto za dobro, zlasti za katoliški tisk. Njena smrt ga je tako potrla, da je odtlej začel hirati. Ko je pred mesecem obležal, je kar za slutil, da bo šel za njo. Na prvi petek, 5. marca, se je, čeprav ves slab, še privlekel v cerkev in prejel sv. zakramente, potem pa ni mogel več. Prav na svoj rojstni dan je lepo pripravljen izdihnil. Škoda, da je, vrl moči! Bog Ti bodi plačnik za tvoja dobra dela! Zaljubljeni rodbini naše iskreno sožalje!

Smrt zavedne Korošice

V sredo dne 3. marca je umrla v Bačah pri Beljaku gospodična Eliza Trunk, stara 52 let. Skromna je bila in na videz mirno je teklo njeno življenje. Bolehala je že nekaj let, vendar je vdana v božjo voljo tiho prenašala svoje trpljenje. Podlegla je kapi, vedno pripravljena na smrt. A za njene domače in za sosede je prišla njena smrt nepričakovano in mnogo, mnogo prežgodaj.

Vsi, ki so poznali Mlinaričevu Lizio, so občudovali njeno trdno slovensko zavednost. Med vojno je pogumno nabirala podpise za majniško deklaracijo. — Bače spadajo pod župnijo Marija na Zili, kjer je tedaj župnikoval Ksaver Meško! —, v plebiscitu dobi je delovala nevtrajeno za Jugoslavijo, a tudi po nesrečnem 10. oktobru ni klonila. Kolikor je mogla in kadar je utegnila, je podpirala slovensko stvar. Ni bilo med Ledincami in Brnci slovenske kulturne prireditve, ki bi se je pokojnica ne bila udeležila. Bila je, kljub skromnim materialnim prilikam, v katerih se je gibala njeno življenje, naračnica »Koroškega Slovenca« in zvest ud družbe sv. Mohorja. Posebno je bila vesela »Bogoljuba« in »Glasnika«, ki ga je prejela vsa leta po plebiscitu od svojega nekdanjega župnika monsignorja Meška.

Dne 5. marca so jo sosedi in prijatelji spremlili na pokopališče k cerkvi sv. Device Marije na Zili. Bil je mrk, deževen dan. Ko se je poslovil domači župnik g. Lamprecht od odprtem grobu od drage pokojnice, so vsi čutili vso bridkost slovesa; vendar so odhajali s pokopališča pomirjeni: Koroški Slovenci štejejo en grob več, a pri Bogu se je pomnožilo hkrati število njihovih priprošnjikov.

Male in skromne je Bog zbral, da z njimi osramoti velike in mogočne.

F. U.

Velike kupčije s hišami in zemljišči

Ljubljana, 16. marca.

Realitetni trg je zadnji čas prav oživel ter je bilo sklenjenih mnogo večjih kupčij za hiše in zemljišča odnosno stavbne parcele v mestu, kakor tudi na deželi. Svet se je splošno prolajal od 50 do 150 Din za m². Parcele na Barju, zlasti obširni travniki so še vedno ceneni, kajti tam je svet splošno od 1 do 5 Din m². Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je zaznamovala do večraj več velikih kupčij, ki znašajo milijonsko vrednost. V daljnji okolici je tudi opaziti živahno kupčevanje parcel. Sklenjenih je bilo zadnji čas mnogo malih kupčij, pri katerih gre za nakup parcel v vrednosti od 350 do 10.000 Din.

V mestu je bilo zaznamovanih več nakupov novih in starih hiš. Pokojniški zavod je najprej kupil od ljubljanskih gradbenikov: g. Ivana Brilja in g. Karla Kavke dve hiši, št. 15 in 17 v Karl Kotnikovi ulici za 1.650.000 Din, dalje je zavod kupil od ge. Elze Prelovškove, soproge direktorja mestnega gradbenega urada in posestnice v Ljubljani, hišo št. 1 na Poljanski cesti (pogleden) za 1.160.000 Din. Posestnik Stanko Gmajner je prodal upokojeni učiteljici Mariji Potratovi, stanujoči na Starem trgu 21, hišo št. 89 v Stožicah za 44.000 Din. Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice je prodala več parcel, ležečih ob slepem tiru v Spodnji Šiški. Parcelo št. 348/6 in 350/6 v izmeri 1227 m² je kupila ga. Ema Pollakova za 85.800 Din. Cand. inž. Boris Jenko in slušateljica univerze Vera Jenko sta kupila od posojilnice parcelo št. 330/2 v izmeri 993 m² za 69.510 Din. Tretji kupec je bil Anton Verbič, posestnik na Vrhniki, ki je kupil parcelo št. 348/1 in 350/2 v izmeri 1023 m² za 71.610 Din. Vse prodane parcele leže v kat. občini Spodnja Šiška. Soproga pekovega mojstra Alojzija Gmajnerja je kupila od Marjete Markičeve hišo, št. 19 v Cerkveni ulici, vl. št. 16 k. o., trnovsko predmestje, za 500.000 Din. Inž. Epaminondas Ključenko, nastavljenec pri večki papirnici, in njegova soproga Andreja, sta kupila par. št. 97/8 k. o., gradiško predmestje, v izmeri 1738 m² za 110.800 Din. Prejšnja lastnica je bila

Naš novi listek

Jutri, 18. t. m. bomo začeli objavljati nov listek

Junaki iz Alcázarja

Spisal dr. Rudolf Timmermans

Junaka bamba Alcázarja iz Toleda zoper mnogo številnejšega sovražnika je postala simbol hrabrosti in junaškega odpora. Dva in sedemdeset dni je trajalo obleganje. Dva in sedemdeset dni je bila izpostavljena tista ped zemlje, na kateri je stal Alcázar, hrumečemu ognju topov, metaleem min, bombam letaleev, kroglim pušk in mrtvaških ragelj, granatam, naskokom, plinom in dinamitnim podzemskim minam. Stolpi so se rušili, zidovi razklali: a ljudje v tej trdnjavi so vzdržali. Čeprav se je zemlja tresla, — ljudje, ki so bili v Alcázarju, se niso omajali. Alcázar iz Toleda je zgodovinsko dogajanje krvave, smrtno resne, neskončne, dramske sile in napetosti.

Pisatelj Timmermans nam je podal ta Alcázar. Bil je sam v Alcázarju tedaj, ko ga je še rdeči sovražnik držal v kleščah, ko so še rdeči topovi pretresali trdnjavo zidovje. Timmermans je videl vse te ženske in otroke, može, vojake, guardio civil, kadete, častnike in je govoril z njimi in so mu vsi ti tudi govorili o svojih vtisih in doživljajih v Alcázarju med obleganjem. Timmermans je mogel pisati junaško dramo in zgodbo teh hrabrih brambovcev, vseh teh žena, otrok in častnikov — od najmlajšega, štirinajstletnega vojaka pa do slavnega poveljnika, tedanjega polkovnika, sedanjega generala Joséja Moscardója. Zgodba teh junakov je napisana tako, da ne izpusti čitatelja od prve do zadnje vrstice iz zanimanja, in vemo, da bomo s to junaško zgodbo ustregli vsem čitateljem »Slovenca«, ki prav v teh časih zasledujejo krvave dogodke v Španiji. — (Založba Otto Walter v Oltenu in Konstanz nam je dovolila prevod, za kar se ji zahvaljujemo.)

posestnica Ana Douganova. Soboslikarski mojster Egidij Šusteršič je prodal hišo št. 17b v Simon Gregorčičevi ulici soprogi inž. C. Pirčevi, stanujoči v Velenju, in Nadi Bačnarjevi, zasebnici v Ljubljani, Celovška cesta 32, za 626.000 Din. Prodanih pa je bilo še več manjših parcel.

Reklamna prodaja

odprtih kolonskih vod za Uranovih kolonskih vod Veliko noč
Franjo Mavec, fototrgovina, galanterija in toaletne potrebščine, Ljubljana, nasproti hotela Union in v parfumeriji Uran, Mestni trg 11

Lurd v žaru svojih čudežev

Lurd je danes prav tako znano mesto kakor Pariz, London ali New York. Po številu prebivalstva po znamenitostih muzejev daleč zaostaja Lurd za omenjenimi mesti. Ima pa nekaj, česar svetovna mesta nimajo t. j. versko središče ali svetovno božjo pot. Marsikdo bi želel obiskati ta kraj pa mu finančne razmere ne dopuščajo. V prihodnjih dneh se bo nudila Ljubljani prilika, da si ogleda Lurd, njegovo zgodovinsko in njegovo sedanje lice v zvočnem filmu, ki bo teklen v četrtek in petek v Kino Unionu. V filmu vidimo dve družini izmed katerih ima ena hčerko, druga sinčka. Mala deklica pripoveduje o Lurdu dečku s katerim se je igrala. Otrok strme posluša zgodbo, njegov oče, kakor tudi mati sta bila brez vere. Neko noč, ko sta se oče in mati tega otroka zabavala na plesu je otrok preplašen klical svojo mater, vstal je iz postelje in šel do okna ter padel iz prvega nadstropja na tla. Zlomil se je nogi in ostal neozdravljiv in hrom. Več mesecev je s pomočjo bergel hodil na vrt in zrak. Nekega večera prosi sinček očeta, da bi šel rad v Lurd, kjer bo ozdravel. Oče obstrmi nad to prošnjo, končno pa odpotuje cela družina v

Lurd. Tu ga okopljejo v lurški vodi, peljejo ga k procesiji, oče, kakor mati sta razočarana, ker sinček ni ozdravel. Toda, ko je bil otrok sam v sobi in ko se je zunaj pred votlino razgrnila veličastna lurška procesija s svečami in ko je mogočno donela lurška himna ob bregovih Gave, je otrok nenadoma vstal iz postelje, brez bergel hitel k kipu Mater božje in pokleknil. Oče kakor mati sta obstrmela, ko sta zagledala zgodbo otroka zdravega. Oče, ki je bil popolen brezverec, je našel spet vero, se poklonil Materi božji in se iskreno zahvalil. Poleg te zgodbe donša film zgodovino lurških prikazni, veličastne procesije in dovoza posebnih vlakov, napolnjenih romarjev in bolnikov. Spriču tega filma človek Lurd in njegovo versko skrivnost doživlja. Vsi tedga bo film brezdvoma zajel slehernega katoličana. Cenj. občinstvo se na ta film opozarja, da si pravčasno preskrbi vstopnice. Film bo teklen 18. 19. marca v Kino Union. Ker je povpraševanje po vstopnicah tako veliko se vrši prodaja tudi v trgovini Ničman, Kopitarjeva ulica in trgovini A. Sfiligoja, Sv. Petra cesta.

Prof. Silvo Breskvar:

Lunino in sončno leto

Dokler je človek v pravadnih časih po nepreglednih stebah in temnih gozdovih zalezaval in lovil divjačino, katere mu je tedaj skoraj izključno nudila hrana, obleko ter deloma orodje in orožje, ni imel potrebe po kakih urejeni delitvi časa in urejenem časovnem šteju. Zadeva pa je postala drugačna, ko je iz lova in nomada nastal poljedelec, ko je človek izumil obrt ter se začel pečati s trgovino. Navezal se je na kos zemlje, obdeloval polje, gojil živino in drobnico ter ustvaril miroljubne vezi s sosedi, a katerimi je izmenjaval darove svoje grude in delo svojih rok. Te in druge nove življenjske razmere in prilike so silile človeka, da je časovno lokaliziral pretekle in bodoče dogodke in da je iskal način, kako bi čim točneje meril krajša in daljša obdobja. V prav veliki meri je delovala v tej smeri vera, da so daritve za dobro letino in zahvalni obredi zanjeto ter podobna bogoslužna opravila vezana na popolnoma določeno dobo leta, ki jo je bilo treba izumijih ozirrov v naprej določiti.

Vse kaže, da je v najstarejših kulturnih dobah večina narodov določevala čas po luninih menah. Noben način ni bilj naraven kakor ta. Lunine mene, posebno glavne, štip in oba krajca so jasno izražene, se obnavljajo v enakih časovnih presledkih ter so vsakomur vidne. Najbrže se je tudi človek na najnižji stopnji omikeral po njih. Merjenje časa se je pa vršilo s sinodičnimi obdobji, nam dobami Lune, to je z dobami med dvema enakima menama, recimo od enega do naslednjega

ščipa. Luna je bila ogledalo časa, velikanski kazalec nebesne ure, ki se nikoli ne izteče.

Meritev in določevanje časa po Luni bi bilo idealno, ko bi ne imelo par nedostatkov. Za izraževanje daljših obdobj je njena obhodna doba prekratka, saj traja pomaj 29,5 dni. Druga hiba pa tiči v tem, da se obhodne dobe Lune ne dajo kar tako spraviti v sklad z letnimi časi, ali točneje, z obhodno dobo Sonca. Lunine mene nimajo nobene zveze z utripanjem življenja v naravi, z brstenjem, dozorevanjem in zamiranjem rastlin. Za poljedelca, čigar delo je tako tesno spojeno s naravo, je Luna kot časovni merilec neuporabna.

Prvemu nedostatku so odpomogli na ta način, da so združili določeno število sinodičnih obhodnih dob v daljšo časovno enoto. Na dlani je, da so to enoto kolikor mogoče vestno prirojili periodi letnih časov. Tako je nastalo čisto lunino ali lunarno leto. Popolno soglasje obeh obdobjev seveda ni bilo mogoče doseči, ker se ne ujema celo število luninih obhodnih dob z ohodno dobo Sonca.

Za narode, ki se ne pečajo s poljedelstvom in ki živijo v krajih, kjer se poletje in zima le malo razlikujeta, lunino leto popolnoma zadostuje. Tak narod so Arabci. Njihova domovina, Arabija, je skoraj sama brezkončna puščava. Tam ni govora o letnih časih. Pa tudi nikjer drugod ni tako jasno izražena razlika med Luno in Soncem. Čez dan vlada neznoza pripeka, ki je ne omili noben oblak. Vse delo počiva. Človek in žival iščeta senco ter čakata, da zatone vroča nebesna luč. Selo na večer, ko hladni mrak objame pokrajino, se prične prebujati življenje. Tam izza obzorja pa se pokaže blesta Luna, preganjajoča temo s svojo nežno svetlobo. Jasno je, da se v puščavah

vročega podnebja življenje v večji meri ravna po Luni kakor po Soncu. Zato se ne smemo čuditi, da so Arabci že v davnih časih imeli lunarno leto, ki ga še danes uporabljajo.

V Arabiji se je rodil in živel Mohamed, ki je ustvaril eno najrazprostranejših verstev. Med svoje verske predpise je prevzel tudi arabski način časovnega štetja, po katerem se mora ravnati vsak, ki izpoveduje njegovo vero. Vsi Mohamedanci uporabljajo tedaj lunarno leto, pa naj stanujejo tudi v krajih, ki niso prikladni zanj, kakor n. pr. pri nas v Jugoslaviji.

Ker lunarno leto ne soglaša s periodo letnih časov se njegov začetek in sveda tudi vsi njegovi prazniki pomikajo skozi vse letne čase. Mohamedansko Novo leto je lahko sredi zime kakor naše, lahko pa pade tudi v vroče poletje!

V krajih z izrazitimi letnimi časi je stvar drugačna. Tam je Luna postranskega pomena, Soncu pa pripada prvo mesto. Življenje klijne v dotiku z njegovimi žarki. Sonce ne žge več in ne uničuje, temveč ogreva in bodri. Delo se vrši podnevi, ponoči se počiva.

Letni časi ne zavise naravnost od Sonca, temveč od njegove najvišje dnevne lege. Čim višje se Sonce povzpne nad obzorje, čim daljši je tedaj dnevni lok, ki ga poriša na nebu, tem topleje je. Sredi poletja stoji Sonce najvišje. Pozimi pa se le malo dvigne nad obnebnik, dnevni loki so kratki, zato njegovi žarki ne dovajajo dovolj toplote, da bi ogreli zemljo.

Enake sončne lege na nebu in z njimi tudi letni časi, se obnavljajo vedno po enako dolgi dobi. Enota časa, ki je osnovan na tej dobi, se imenuje solnčno ali solarno leto.

Najbolj znan narod starega veka, kateremu je

služilo za štetje časa čisto sončno leto, je bil egipčanski. Na prvi pogled je to čudno, saj so Egipčani živeli pod enako razbeljenim nebesnim svodom kakor Arabci in njihova dežela se tudi razteza po sredi divje in odljudene puščave. Ampak življenjski pogoji so v Egiptu popolnoma drugačni kakor v Arabiji. Skozi Egipt teče mogočni Nil, ki s svojim vodovjem zemljo napaja in plodi. V Arabiji pa zamaš iščemo stalne vodne žile. Nil je tudi vzrok, da so se Egipčani ravnali po Soncu in zamerili Luno. Vsako leto, točno ob istem času, prestopi Nil svoje bregove in poplavi deželo. Poplava prinaša s seboj mnogo dobrega in rodovitnega blata, s katerim pognoji obrežne pokrajine Nila. Do kamor prodre povodenj, do tja sega tudi življenje; onkraj poplavljenega ozemlja je sama puščava. Ko se vode odtečejo, je zemlja pripravljena za setev. Brez Nila bi bil Egipt taka puščava, kakršna je njegova okolica.

Povezanost vsega življenja od poplave in zavisnost poplave od določene lege Sonca je dala tej zvezdi prevladujoč pomen. Vsako leto so Egipčani nestrno pričakovali velikega dogodka, ko zapusti vodovje Nila svoje korito. Čas, kedaj se to zgodi, pa so mogli napovedati iz opazovanja Sonca. Zapazili so tudi, da se nastop povodnji časovno ujema z dobo, ko se Sirij, najsvetlejša stalnica, zopet pokaže na jutranjem nebu. Iz teh opazovanj so določili čas, ki ga rabi Sonce, da se vrne na isto mesto na nebu, in obenem dobo med dvema poplavama. Narava je na ta način prisilila Egipčane, da so že zelo zgodaj precej natanko poznali dolžino leta (365½ dni).

Julij Cezar je na predlog egipčanskega zvezdoslovca Sosigena prevzel to leto za podlago svoje koledarske reforme ter se zato imenuje julij-

Drobne novice

Slovenci v Gradcu

Beseda o Slovencih v Gradcu v časopisu je redka, vendar ni to nikak dokaz, da nas ni ali da spimo. Da je veliko Slovencev v Gradcu, je dejstvo, je pa tudi dejstvo, da je zelo malo tako zavednih, ki bi našli pot v Klosterwiesgasse 5-1, kjer ima svoje prostore svoja »Čitalnica«. Njen dolgoletni predsednik g. Matija Kukman, vseskozi zavezanec Slovencev in neumoren delavec, jo skrbno vodi. »Čitalnica« živi v slabih razmerah, saj je vezana le na skromne podpore. Njena velika opora, g. konzul dr. Vrščič, se posavlja iz Grada. Res, skrbel je za nas. — Dolžni smo zahvalo predvsem slovenskemu časopisu in na prvem mestu »Slovenec«, ki ga vseskozi prejemamo brezplačno. — Pričakujemo, da nas domovina ne bo pozabila, želimo pa tudi, da bo dotok Slovencev v »Čitalnico« čim večji.

In velika noč? Praznujemo jo kot verni Slovenci. V minoritski cerkvi bo 18., 19. in 20. marca ob pol 5 popoldne, 20. marca tudi jutraj, tridnevna, kot priprava na veliko noč. Pri slovenskem duhovniku lahko opraviš velikonočno spoved. Ne pozabimo te lepe prilike in pridimo polnoštevilno.

Koledar

Sreda, 17. marca: Jedert, devica; Patrik, škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gosp. Franc Fujan, krovski mojster in posestnik. Pogreb bo v četrtek, 18. t. m., ob pol 5 popoldne. Naj v miru počiva! Zalujochim naše iskreno sožalje!

† Na Bučki je umrl 15. t. m. gospod Anton Komljanec, posestnik, gostilničar in ključavničarski mojster v starosti 84 let. Bil je skrben gospodar, njegova gostilna slovi daleč okrog. V dobrih in vihrinih časih je bil vedno katoliški mož in zvest pristaš bivše slovenske ljudske stranke in JRZ. Bil je naročnik Slovencev in Domoljuba. Za njim žalujejo žena in otroci: Ludvik, župan, Janko, duhovnik v Prečni, Lojzika, učiteljica v Škocjanu, Tončka, poštarica na Bučki, Zalka in Angela. Bog mu daj nebesa! Zalujochim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Izvrševanje javne prakse na vsem področju kraljevine Jugoslavije, predvsem v strojni stroki, je gradbeni minister s svojim dekretom dovolil g. inž. Hinku Petriču, profesorju srednje tehnične šole v Ljubljani.

Moderen način pranja

je pranje s pralnim praškom

PERION

Uporabljajte ga in Vaše perilo bo hitreje in lepo oprano.

— Ban dr. Marko Natlačen — častni občan občine St. Rupert. Občina St. Rupert na Dolenjskem je bila lani koncem leta elektrificirana, kar so vrli šentrupertčani pozdravili z velikim veseljem in hvaležnostjo do vseh tistih, ki so pripomogli, da se je ta njihova stara želja uresničila. Da dajo izraza svoji hvaležnosti za izkazano podporo, naklonjenost in razumevanje potreb šentrupertske občine je občinski odbor soglasno imenoval g. bana dr. Marka Natlačen za častnega občana šentrupertske občine. Te dni se je oglasila na banski upravi v Ljubljani deputacija iz St. Ruperta, v kateri so bili šentrupertski župnik Peter Flajnik, šentrupertski župan Maver Jože in predsednik krajevnega odbora JRZ Kostelec Marko. Izrekajoč g. banu dr. Marku Natlačenu ponovno vso zahvalo za izkazano podporo pri elektrifikaciji ter za izvršena javna dela v občini, je deputacija izročila g. banu prekrasno in umetniško izdelano diplomu častnega občanstva. Naši vrli Dolenjci so se na ta način pristržno oddolžili g. banu za zasluge, ki si jih je pridobil v dolgih letih svojega javnega delovanja ne le za posamezne občine, ampak za vse prebivalce Dolenjske.

— Lojzetu Bratužu in njegovemu spominu so se oddolžili emigranti v Trzinu in trziško občinstvo v nedeljo, dne 14. marca 1937 s sv. mašo v župni cerkvi, darovano za pokoj njegove duše. Emigranti, bivajoči v Trzinu, se tem potom iskreno zahvaljujejo č. duhovščini, trziškemu občinstvu in društvom, ki so se te spominke svečanosti udeležili v obilnem številu.

— Protituberkulozna Zveza v Ljubljani bo imela svojo 6. redno letno skupščino v nedeljo, 21. marca 1937 ob 10 dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev z običajnim dnevnim redom. Zanimivi bodo referati gospoda primarija dr. Roberta Neubauerja o delovanju protituberkuloznih dispanzerjev v dravski banovini ter gg. primarija dr. Minafa Franca o »problemu

jansko leto. Pravoslavna cerkev ga uporablja še danes, mi se pa poslužujemo nekoliko krajšega, ki ga je pri ponovni reformi koledarja vpeljal papež Gregor XIII. leta 1582.

Veliko večje težave pri urejanju svojega leta pa so imeli stari Grki, ki so v tem oziru ubrali tretjo možno pot. Računajoč prvotno po obhodih Lune in njenih menah, so bili kasneje prisiljeni ravnati se tudi po Soncu. Kar je drugim le deloma uspelo ali pa sploh ne, to se je posrečilo nedosežnemu geniju tega edinstvenega naroda na svetu. Namreč združiti oba načina časovnega štetja, slediti Lunu in Soncu. Z drugimi besedami, ustvariti Lunu-solarno leto. Ta naloga terja kolikor mogoče točno poznanje zaveznih obhodov obeh svetovnih teles, tedaj visoko razvito zvezdoslovje, pa tudi veliko mero matematike in posebno mnogo bistrega duha.

Grki so pokazali nenavadno vztrajnost in žilav napor, da bi spravili v sklad lune obhodno dobo z letnimi časi. Ko so sprevrtili, da ne gre polno število ščipov na eno leto, so vzeli večje število let. Tako so nastali cikli ali krogi, to so časovna obdobja, ki so vsebovala sprva samo 2 leti, pozneje pa po 8 in po 19 let. Zadnji, Metonov ali sončni krog, je še danes v veljavi ter ga uporabljamo za določevanje tistih praznikov, ki zavisi od Lune, v glavnem tedaj za datum Velike noči. Smisel teh krogov je v tem, da se more z njihovo pomočjo v naprej izračunati, po koliko letih nastopi ista luna mena na isti dan leta. Čim daljši je krog, tem točnejša je napoved. Zato je Grk Kalip iznašel še enega, ki vsebuje 76 let. Ljudstvo ga ni rabilo, pač pa zvezdoslovci in drugi znanstveniki. Končno je Hiparh, najslavnejši zvezdoslovec, izračunal najdaljšega, ki obsega kar 304 let! Z njim je skoraj v polni meri zadosteno vsem zahtevam, uporabljali ga pa niso nikoli.

kostne (osteartikularne) tuberkuloze v dravski banovini« in dr. Debeveca Franca o vprašanju: »Kateri protituberkulozni zavodi so nam potrebni.« — Namesto venca na krsto pok. g. Ivana Kuralta, industrija v Domžalah, je daroval njegov prijatelj in som. g. Vinko Riedl za domžalske občinske reveže 100 din. Iskrena hvala!

— Vremenska napoved: Evropa: Zračni pritisk se je zvišal nad južno polovico celine in je nastopilo jasno vreme. Nad severno Evropo vlada zračna depresija, prav tako tudi nad Karpati. V Nemčiji in v južni Skandinaviji ponekod dežuje in sneži. Nova depresija nastaja na Atlantskem oceanu. Jugoslavija: Na zahodu, v Primorju jasno, v ostalih predelih oblačno, po nekaterih krajih tudi dež, kakor v moravski in vardarski banovini. Temperatura je padla. Mrzle Vodicke — 3, Skopje 23. Napoved za danes: Polagoma se bo po vsej kraljevini zjasnilo, le v zahodnih in južnih krajih bo še vedno prevladovala oblačnost z nekoliko dežja. Verjetno je, da bo temperatura še padla.

— Prepovedan letak. Državno tožilstvo je prepovedalo razširjanje in prodajanje letaka »Tovariši gasilci«, ki je datiran Ljubljana 3. januarja 1937. Prepoved je bila utemeljena po § 19 tiskovnega zakona. Letak vsebuje mnogo klevet.

— Za veliko noč, od 27. do 29. marca, priredi »Putnik« sledeče izlete z avtobusom: Na Korosko z obiskom Osojskega jezera, Vrbskega jezera, Celovca in Gosposvetskega polja. Cena vožnji in preskrbi 495 din. — V Benetke čez Trst, kjer bo kosilo. Ogled Benetk in vseh znamenitosti. Povratek preko Gorice. Cena vožnji in preskrbi 475 din. — V Crkveniško preko Sušaka, kjer bo kosilo. Cena vožnji in preskrbi 485 din. — V Trst, cena vožnji brez preskrbe, 115 din. — V Gorico, cena vožnji brez preskrbe, 120 din. Vse ostale informacije v biljetarnicah »Putnika« v Gajevi ulici in hotelu »Metropol«. Rok prijave do 20. t. m. — V prilogi »Službenih novin« št. 57-XVIII na strani 182 so objavljene poštne pristojbine za pismenske pošiljke vseh vrst iz naše države v češkoslovaško republiko. Nova poštna tarifa je stopila v veljavo 15. t. m.

— Prepovedani tisk. Službene novine št. 57 objavljajo, da je državno pravdnštvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati posebno izdajo št. 5 tiskopisa »Radniški glasnik«, ki izhaja v Zagrebu dalje letake z naslovi »Veljnučani«, »Brači Korečani« in »Dragi prijatelju« od prof. Hakije Hadžića. Vsi trije letaki so bili tiskani v tiskarni »Grafika« v Zagrebu.

— Ali se sme pričam — delavcem odtegniti mezda? Če nekačkrat smo opozarjali, da so delodajalci obvezani po zakonu plačati dnevno mezdo onim delavcem, ki so vabljani k sodišču kot priče in zato dotični dan ne delajo. Delodajalci, zlasti v tem pogledu prednjačijo velika industrijska podjetja, pa trdovratno kršijo zakonita določila in za dotični dan, ko pričajo na sodišču, delavcem odtegujejo dnevno mezdo. Treba bo resake represalije, da se podjetniki primorajo k spoštovanju zakona. Pred malim kazenskim senatom je n. pr. včeraj nastopil kot priča pri nekem podjetju stalno zaposleni delavec. Po pričevanju je pripomnil: »Prosim primerno odškodnino za odhod zaslužka, ker mi bo podjetje za ta dan mezdo odtrgalo.« Senatni predsednik: »Sodišče vam ne more priznati odškodnine. Tovarna vam mora po zakonu plačati. Če ne, pa jo lahko tožite.« Delavec pa je resignirano pripomnil: »Če tovarno tožim, me takoj vržejo na cesto.«

— Hoteli so se preskrbeti za velikonočne praznike. Sodni zapori so od sobote do včeraj sprejeli prav veliko novih gostov. Orožniki iz Spodnje Hrušice so v ponedeljek zvečer pripeljali v sodne zapore tripreosredno deteljičko, ki je 12. t. m. ponoči vlomila v zaklenjeno kaščo posestnika Janeza Jagra v Podmolniku, občina Dobrunje. Vlomilci so mu odnesli mnogo masti in suhega mesa kakor tudi razno posteljnino. Jager je imel nad 1000 Din škode. Sled za vlomilci je vodila v Zgornji Kašelj. Tam so orožniki napravili hišno preiskavo pri Ani Godčevi in našli še skoraj vse nakradeno blago. Aretirani so bili: 38letna Ana Godčeva, 34letni France Koprivc in Emil Bizjak, 36letni samski ključavničar, doma iz Podgore pri Gorici.

Ljubljana

V sredo, 17. marca

Gledališče

Drama: V sredo, 17. marca: »Dr.« Izven. Gostovanje g. Mihajla Markoviča, člana zagrebškega Narodnega gledališča; v četrtek 19. marca: »Dež in vihar«. Red. Četrtek; v petek, 19. marca: »Dr.« Izven.

Opera: V sredo 17. marca: »Ero z onega eve-ta«. Red. Sreda; v četrtek, 18. marca: Plesni večer ge. Zuite Buczyneke. Cene od 30 Din navzdol; v petek, 19. marca: ob 15. uri »Lucia di Lammermoore«. Izven. Gostovanje tenorista g. Josipa Rijavca. Cene od 30 Din navzdol; ob 20. uri »Sv. Anton vseh zaljubljenih patrone«. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

Ljudski oder

Ljudski oder ponovi na praznik sv. Jožefa ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani Drabosnjakovo igro: Igro o izgubljenem sinu. Pri igri sodeluje Akademski pevski kvintet in šentpeterski godalni trio. Predprodaja vetopnic v pisarni Pax et Bonum v frančiškanski pasaži.

Predavanja

Salezijanska prosveta na Kodelfjevem vabi na ekioptično predavanje g. dr. Prodana Josipa, šefa protituberkuloznega dispanzerja, o tuberkulozi, ki bo drevi ob 20 v prosvetnem lokalu v Mladinskem domu.

Moški odsek Prosvetnega društva Trnovo ima drevi ob osmih sestank, na katerem bo predaval urednik g. Mirko Javornik o sodobni Palestini.

Dekliški odsek šentjakobske prosvete: Drevi ob osmih bo predavala gđ. Julija Zajman, o »ženskih socialniholah po Nemčiji in Belgiji«.

V. znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo v četrtek, 18. t. m. v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi ob 18. Predaval bo g. prof. E. Schmid iz Münchena o temi: »Kemistični ustroj nativne celuloze in drugih polimernih ogljikovih hidratov«. Dostop vsakomur brezplačno.

Prireditve in zabave

Na cvetno nedeljo bo v frančiškanski dvorani prva predstava verske igre Pilat. Vetopnice so v predprodaji — pisarna Pax et bonum, frančiškanska pasaža, na cvetno nedeljo in praznik na frančiškanski poti.

Spored današnje produkcije šole Glasbene Matice je naslednji: Najprvo govori prof. L. M. Škerjanc o temi »Vажnost ansamblskih vaj«, nato nastopja mladinski zbor šole Glasbene Matice pod vodstvom prof. Viktorja Sonca in zapoje osem

oudečni dogodki v svetovnem romarskem mestu Lurd posneti v prvem zvočnem filmu!

LURD v žaru svojih čudežev

od četrta 18. t. m. dalje na programu kina UNION šiviljenje male pastarice sv. Bernardke čudežno ozdravljenje neštetih bolnikov pred lurško votlino.

pesmic s spremljevanjem klavirja, ki so jih napisali Adamci, Mirk, Premrl, Sivice, Osterc in Sattner, pri klavirju je gđ. Mahkotova. V II. delu pa nastopi godalni orkester šole Glasbene Matice in izvaja Jerajevo suito za godala »Vsaka doba ima svojo glasbo«. Osem dom imamo in prof. Jeraj, ki je sestavil to suito, izvaja tu dela skladateljev Lully, Bach, Mozart, Schumann, Bizet, Dvořak, Debussy, Milhaud in Angleež Tobias, Scholl in Murray Po sestavi sporeda je ta produkcija izredno zanimiva. Jutri, v četrtek, pa nastopijo konservatoristi in izvajajo zrelejša dela. Začetek je točno ob 18.15, produkcija pa se vrši v veliki filharmonični dvorani.

Sestanki

Društvena soba v Vzájemni zavarovalnici: Drevi ob 8 pevska vaja Prosvetnega društva »Ljubljana« - mesto.

Šentpeterska prosveta, moški odsek. Sestanek danes zvečer odpade zaradi duhovnih vaj.

Naše dijaštvo

Akademski Marijina kongregacija Marijinega Oznanjenja pri oo. frančiškanih ima drevi ob četrtna deset svojih sestankov v samostanski kapeli. Ker je to zadnji sestanek pred Veliko nočjo, še posebno vabim vse, posebno nove člane, da se ga udeležite polnoštevilno! — Prefekt.

Kino

Kino Kodelfjevo: »Bila sem špijonka« (Konrad Veidt), in »Iglu«. Cene znižane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Leustek, Realjeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Fantovska akademija

Skoraj ni župnije v Ljubljani in njeni okolici, kjer ne bi bile v tem času fantovske duhovne vaje. Zunanji poudarek tej fantovski velikonočni obnovi pa bo dala fantovska akademija na praznik sv. Jožefa ob pol 11 dopoldne v frančiškanski dvorani. Preko 90 fantov, članov kat. prosvetnih društev, je pripravilo lep spored z orkestralnimi, pevskimi in simboličnimi točkami. Če boste obiskali to prireditve naših fantov in mladev, boste spoznali, da je katoliška mladina še vedno na najboljši poti. Z dostojno udeležbo boste odobrili vsa prizadevanja kat. fantov, kajti videli bodo, da pri Bogu ljubem delu niso osamljeni. Vstopnice in sporede si že lahko nabavite v pisarni »Pax et bonum« v frančiškanski pasaži.

1 Belgrajski nadškof dr. J. Ujčič bo obhajal v petek, na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca t. l., na svoj godovni dan v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja slovesno službo božjo za priliko svoje poslovitve od mesta Ljubljane. Ob pol desetih bo iz škofiške palače slovesen vhod v stolnico, nakar bo pridiga, ki jo bo imel prevz. g. nadškof sam. Nato bo daroval slovesno pontifikalno sv. mašo, po maši pa bo podelil svojim nečakom zakrament sv. birne.

1 Pilat, za veliki teden nadvse primerna verska igra, obravnava usodo Kristusovega sodnika, človeka, ki noče biti kriv smrti nedolžnega, ki nejeveren sprašuje: kaj je resnica. Pilat je tradicija neodločen, ki vsakokrat zamudi svojo uro, ki se celo božjemu usmiljenju ustavlja. Igrali ga bodo prvičkrat na cvetno nedeljo Frančiškovi križarji v frančiškanski dvorani. Vstopnice že sedaj v pisarni Pax et bonum, Frančiškanska pasaža.

1 Katoliški delavci in delavke! Zaščitnik delavcev, tesar sv. Jožef nas kliče! Zakaj? Zato, da se na njegov praznik zberemo in tako dobimo novih moči za uveljavljanje kotlinskih načel v delavskem zasebnem in javnem življenju. Tovariši — tovarišice! V petek, dne 19. marca t. l. proslavi Zveza združenih delavcev v Ljubljani svojega zaščitnika sv. Jožefa s sv. mašo in cerkvenim govorom, ki bo ob 9 v kapeli Vzájemne zavarovalnice na Masarykovi cesti. Po sveti maši je zborovanje v mali dvorani Delavske zbornice (vhod iz Copove ulice). Udeležba članstva ZZZ naj bo častna! — Zveza združenih delavcev v Ljubljani.

1 Pavle Francaliski v Jakopičevem paviljonu. V Ljubljani razstavlja svoje akvarele in paste bolgarski slikar Pavle Francaliski, čigar rod je nosil ime Stojanov. Preimenovanje je prišlo odtod, ker je bil Pavlov oče znan slikar fresk in so mu radi tega rekli freskant, kar se je med ljudstvom počasi spremenilo v Francaliski. Pavle Francaliski je doma iz Samokova izpod Rile planine. Na svojih platnih je upodobil prirodo visoke planine v snegu in s florito višinskega areala, ter jo prikazal v mnogoterih odtenkih in občutjih. Zanimiva je oblika teh gorskih vrhov, ki se zelo razlikujejo od naših slovenskih planin, ker so tudi drugačnega geološkega izvora in sestava. Slike Pavla Francaliskega nam torej prinašajo del zanimivosti bolgarske zemlje in njenih lepote, ki so sorodne našim, ter bodo gotovo privabile najširše kroge obiskovalcev.

1 Občni zbor Aero-kluba bo danes popoldne ob 18 uri v prostorih Avto-kluba, Kongresni trg št. 1. I. nad. (3364).

1 Zaključek krojnega tečaja v Ljubljani. Sedemtedenski krojni tečaj za šivilje, ki ga je priredila kr. banska uprava v Ljubljani, se je zaključil s prav dobrim uspehom. Udeleženci in udeležencev je bilo skupno 68. Tečaj je vodil strok. učitelj g. Knafeč Alojzij. Gospod učitelj nam je dal prav mnogo strok. znanja, učili smo se krojiti kroje za najrazličnejša oblačila, dobili smo navodila glede praktične izdelave oblačil in se tudi seznanili z razno strokovno stvarino, katero rabimo pri mojstrskih preizkušnjah.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Novosti: Caussade, Die Hingabe an die göttliche Vorsehung, 124 str., vez. 30 din. Csaba, Was eine junge Frau wissen muss, 168 str., vez. 28 din. Gerely, Gib mir Dein Herz! 235 str., vez. 35 din. Goodier, Jesus Christus opferlamm unter den Menschen, 255 str., vez. 140 din. Mosshamer, Werkbuch der Religiösen Mädchenführung, 326 str., vez. 64 din. Müller, Kompass für Leidenstunden, 63 str., vez. 9 din. Noppel, Aedificatio Corporis Christi, Aufriß der Pastoral, 210 str., vez. 32 din., vez. 46 din. Pflieger, Vor der Entscheidung. Überlegungen zur seelischen Bedrohtheit des heutigen Menschen, 147 str., vez. 49 din. Röhl, Enttäuschte Erzieher, 138 str., vez. 40 din.

Svečana predstava

pod pokroviteljstvom g. knezoškola dr. Gregorja Rožmana v sredo 17. t. m. ob 20. uri.

Vetopnice v predprodaji za to predstavo samo pri blagajni kina UNION od danes naprej.

Maribor

m Dijaške kongregacije imajo v četrtek zvečer ob 18 pridigo in priložnost za spoved v Alojzijeve cerkvi. V petek, na praznik sv. Jožefa, bo istotam ob pol 7 sv. maša in skupno sv. obhajilo. Za vse kongregante obvezno!

m Zanimiv šahovski dvoboj se je vršil v Rušah med šahovsko sekcijo SK Maratona v Mariboru ter šahovskim klubom Ruše. Maraton je zmagal z rezultatom 6:3. Zmagovito so igrali Maratonci: Rupnik, Verstovšek, Kolman, Jelša in Ilič; remizirala sta Jarhuta in Kobilica, izgubila pa Dasko in Mlinarič.

m Umrl je, v najljepši dobi 83 let, knjigovodja Henrik Gabron, na Zrkovski cesti 23 na Pobrežju. Naj počiva v miru!

m Zanimivo filmsko predavanje o zatiranju škodljivcev in boleznih v sadjarstvu in vinogradništvu bo danes dopoldne ob 10 na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Predavanje je brezplačno.

m Ljudski oder pripravlja z vso vneto Herwigov pasijon, tako zvano »Velikonočno igro«, ki se bo menda to pot prvič pri nas uprizorila. Predstave bodo v soboto 3. in v nedeljo 4. aprila.

m Mariborski klavirski trio priredi drevi ob 20 v veliki kazinski dvorani svoj prvi koncert. Trio sestavljajo učitelji Glasbene Matice: gg. dr. Roman Klasinc (klavir), Taras Poljanec (violina) in Oton Bajde (čelo).

m Klub damsko-frizerskih mojstrov priredi dne 21. t. m. ob pol 5 popoldne v Gambrinovi dvorani svoje prvo ogledno friziranje.

m Občni zbor mariborskih gasilcev bo ponovno v sredo, dne 23. marca, ob 19.30 v dvorani gasilskega doma na Koroski cesti 21-II. Na dnevnem redu so zopet poročila funkcionarjev ter volitve novega upravnega in nadzornega odbora.

m Plin in elektrika — ločen inkaso. S 1. apr. bodo mestna podjetja zopet uvedla ločeno inkasiranje za elektriko in plin, kakor se je to svoječasno prakticiralo. Mestna podjetja bodo to uvedla na željo pretežne večine interesentov.

m Lepo zadoščenje so prejela obrtniška združenja, ki so svoj čas vložila protest proti odpovedi službe tajniku Okrožnega odbora. Sodišče je tožbi tajnika g. Novaka v polnem obsegu ugodilo. Za izid pravde je vladalo v vseh obrtniških krogih veliko zanimanje.

m Nevarna nesreča. V železniških delavnicah sta bila zaposlena pri popravilu vagona ključavničarja Ivan Topolnik in Josip Salamon. Na tleh vagona, v katerem sta delala, se je nahajal velik kup pločevine. Nenadoma pa so se podnice vagona vdrle in ostra pločevina je zasula oba delavca. Topolnik je dobil težje notranje poškodbe, ter so ga morali peljati takoj v bolnišnico, dočim je ostal Salamon v domači oskrbi.

Mariborsko gledališče

Sreda, 17. marca: Zaprti. Četrtek, 18. marca ob 20: Cevljar Anton Hit. Red. C. Znižane cene. Petek 19. marca ob 15: »Dr«. Znižane cene — Ob 20: Ciganski primaš. Globoko znižane cene. Zadnjič.

Celje

c Akademski koncert. Ponovno opozarjamo naše cenj. čitatelje v Celju in okolici na velik koncert Akademskega pevskega zbora slovenske univerze, ki bo v soboto 20. t. m. v Marijini cerkvi ob 20. Koncert, ki je v Ljubljani žel tako lep uspeh, bo prav gotovo tudi v Celju našel polnoštevilno udeležbo. Predprodaja vetopnic v knjižarni Goričar.

c »Boštjan iz predmestja« na odru Narodnega doma. V nedeljo popoldne ob 4 vprizore naši priznani igralci lepo Herwigovo delo »Boštjan iz predmestja«. To delo je katoliška socialna igra velikega formata, ki zasluži, da jo vidi vsakdo. Vetopnice za to predstavo so v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi.

c Fantovski odsek ima sestanek drevi ob 8 v Orlovskem domu.

c Koncertni in recitacijski večer namerava prirediti g. Albin Schmid, šolski upravitelj in nabiratelj narodnih pesmi. Neobjavljene narodne pesmi misli recitirati ob spremljavi orkestra.

c Godzni požari nastanejo večinoma v hudi poletni vročini in dolgotrajni suši, pa tudi spomladi in jeseni pred začetkom odnosno koncem vegetacije ter povzročajo lastnikom gozda pa tudi državi ogromno škodo. Mestno poglavarstvo je izdalo razglas, v katerem navaja, kako naj se postopa, da se bodo v bodoče preprečili taki požari. Razglas je nabit na občinski deski.

c Kino Metropol. Zaradi izredne dolžine filma so predstave ob 16.15, 18.30, 20.45 »Upor na ladji Bounty (Meuterei)«. Velicasten pomorski film v nemškem jeziku, ki so ga enamali dve leti!

IZPRED CELJSKEGA SODIŠČA.

V torek dopoldne eta sedela na zatojni klopi okrožnega sodišča dva obtožena. Pesar Jože iz Sv. Lenarta, rojen 1912, je bil obtožen, da je v noči pri Sv. Rupertu Mlakarja Ivana z nožem zabodel v spodnjo trepalnico levega očesa. Mlakar je zaradi tega izgubil levo oko. Pesar je bil obtožen na eno leto zopora, vendar je njegov zagovornik vložil revizijo in priziv. — Lesnik Mihael, roj. l. 1913 v Gubnem, pristojen v Pilštani, je v noči na 9. avgusta 1936 na cesti pri Pilštani z udarcem z ročico po glavi Voga Edvarda tako poškodoval, da bo poškodovani trajno nesposoben za delo. Obsojen je bil na eno leto in tri mesece strogega zopora ter 500 Din povprečnine, Vogl pa mora plačati 5300 Din za bolečine in bolniške stroške.

Novo mesto

Ob priliki zlatega jubileja vprizori Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov dne 18. marca ob 8 uri zvečer v Prosvetnem domu narodno igro »Domen«.

Za Lojzeta Bratuža, ki je dne 16. febr. t. l. umrl v Gorici, se bo darovala sv. maša v tukajšnji kapiteljski cerkvi na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca, ob 10. K sv. maši vladno vabi »Sedejeva družina« vse svoje člane, društvi »Sočaz in »Prosvetno društvo«, kakor tudi ostalo občinstvo, da skupno molimo in se s tem vsaj deloma oddolžimo nedolžni žrtvi.

Vsem Novomeščanom v vednost. Poveljstvo novomeške garnizije je po dogovoru z novomeško gasilsko četo določilo nov znak s sireno v službi požara v Zabji vasi. Nov požarni znak sestoji iz štirih kratkih piskov. Na ta znak morajo ostati meščani v svojih stanovanjih ali v zavetiščih. K požaru pa imajo dostop samo gasilci.

Ljutomersko vino na razstavi

Ljutomer, 16. marca.

Ob priliki vinskega sejma, ki se vsako leto vrši v našem Ljutomeru, se vsakokrat tudi poučimo o približnem položaju naših vinogradnikov, ki so zastopani tukaj kot člani naših organizacij ali razstavljalci ali pouka željni gostje.

Žal moramo ugotoviti, da je letos ta položaj tako slab, da mu ni primere, kar pomni naši najstarejši ljudje. Lanska katastrofa po peronospori je bila ena največjih te vrste, posledice čutimo vsi, ki smo več ali manj odvisni od ugodne vinske letine. Trpi gospodar vinogradnik, ki ne ve, odkod bi dobil denar za pravilno obdelovanje, trpi vinogradničar, ki bi rad zaslužil, trpijo drugi stanovni, ker je denarni promet popolnoma na mrtvi točki.

Obupno se vprašujejo vsi prizadeti, ali bo ta kriza prenehala, delajo se razni načrti za izboljšanje, stavijo se zahteve in resolucije, pa žal le mnogokrat take, ki bi naš položaj še poslabšale.

Za naše vino smo imeli pred vojno odjemalce proti severu. Vseled povojnih razmer in slabih trgovinskih pogodb smo te odjemalce skoraj čisto izgubili. Zato je naša stalna zahteva, da se omogoči izvoz našega vina v druge države, a skrbeti moramo seveda, da bomo lahko domače in tuje odjemalce povsem zadovoljili.

Ravno ta točka je pa prava rak-rana na naši vinski trgovini, pa tudi v naši zakonodaji, ki še vedno dovoljuje rezanje naših pristnih vin s slabšimi vrstami do polovice, pa ga sme še vedno nazivati ljutomerskim, pekrčnim, haložan itd.

Že pred leti smo ožigalsi dovoz cenejših takozvanih banaških vin v naše kraje in danes se še o tem po časniki prerokajo, žal, da nekateri to tudi zagovarjajo. Danes imamo žalostno dejstvo, da se je tako vino v naši neposredni bližini (v Bučevčevcih) na veliko iztovorilo in odprenilo — kam — še ne moremo točno reči — a pod kakšnim imenom, si pa lahko mislimo.

Če se upošteva, da se vino na razne načine pomožuje in celo v velikem ponareja, kakor to trdi neki list, ni čuda, če pravo, pristno vino ljutomerskan izgublja na ugledu in na ceni.

Uverili smo se, da bo le stroga samopomoč, organizirana skupna zaščita našega vina v stanu nekaj teh nedostatkov od preteče pogube naše vinoreje operirati.

Naš ljutomerskan mora obdržati in popraviti svoj sloves, ne sme ga nikdo pomnoževati, ne sme ga mešati v slabše vinom ali ga na kak drugi način predelane prodajati za pristnega ljutomerskan. Konzumenti naj dobijo naše vino pristno in nepotvorjeno. Za zaščito vino ne bo več veljal oni škodljivi odstavek v pravilniku k zakonu o vinu, ki dovoljuje naziv istega vina, ki prevladuje v sodu za 50 odstotkov.

Dandanes pa stavijo pivci vina in vsled tega tudi kupci še razne druge zahteve, ki jih moramo tudi mi upoštevati. Zahtevajo se zelo pogosto sortirana vina, mlada vina, sladka in tipizirana vina. Navadno se za tako vino dobi tudi boljša cena. Iz tega sledi, da moramo čim bolj gojiti sortirane zlahtne trte, da moramo že z gozdom tem bolj pa še z vinskim moštom in vinom po izkušnih pravih ravnanj. Za vse to pa je treba mnogo znanja in vsakovrstnega pouka. Oboje nam primanjkuje. Upravičeno je naša zahteva, da se prav v Ljutomeru ustanovi vinarška šola in da pri nas dobimo prvo zadržno vinski klet, kot jih predvideva kmetijsko ministrstvo.

Če dobimo v naše mesto šolo za vzgojo naše mladine v dobre vinogradnike in vinarje, bo že zgled in pogosta možnost za pouk tudi starejše vinorejce prepeljal z večjim navdušenjem za boljše gojitve trte, grozdja in vina.

Če pa se že organiziramo za skupno zadržno vinski klet po načrtu kmetijskega ministrstva, pa

bi imeli gotovost, da bo naš vinski pridelek brez težav po primerni ceni vnovčen in obstoj naših lepih goric za vedno zasiguran. Danes pa je vsakega vinogradnika strah, kaj bo z goricami, strah ga je pred obnavljanjem, strah kako bo nabavil galico in žveplo, strah s čim bo delavcem plačeval. Zadnje navedeni strah še povečava grozeča uredba o minimalnih delavskih plačah in svojevrstna uredba o vinarčarskem redu, ki je znana baš vsled svojih prisilnih nagrad.

Vinogradniki smo težko obdavnjeni. Že zemlja sama je navadno visoko obdavnjena, trošarino, poslovni in obrtni davek trpi tudi vinogradnik, ker se mu že pri kupčiji odtegne. Ni čuda, če vsled tega oblasti nadlegujemo, da nam pomagajo pri zaščiti in prodaji vina, pri obnovi in vzgoji trte, pri pouku in napredku vinorejce.

Naglašamo, če bodo naše gorice opešale, bo zelo velik del slovenskega prebivalstva prizadet in v revščino pognan. Sicer trdijo nekateri ljudje, da pri nas še zdaj ni za živeti, kar pa pri naši skromnosti ni res, pa zgodi se lahko mnogo hujše.

Naše organizacije lahko sicer zaznamujejo nekatere uspehe v borbi za naše interese in svrhu izboljšanja prej navedenih neugodnih razmer, pa žal smo v naših prizadevanjih precej osamljeni, tako od večine naših vinogradnikov, kakor od sorodnih organizacij, ter ne najmanj celo od naše osrednje organizacije, da drugih činiteljev niti ne omenimo. Kdor se zanima, lahko prouči, kakšne razlike so bile n. pr. pri razpravah o uredbi za sanacijo vinogradništva, na kakšen način je prišlo do naziva ormožko-ljutomerske gorice.

V ožigled vsemu temu apeliramo na naše oblasti, da proučijo te naše tožbe in želje, da jih pravčasno in pravilno rešijo, ne pa slično kot lansko leto dovoljenje za sladkanje vinskega mošta.

Vinogradniki naj se složijo v enoten nastop, da bo naš glas močnejši in slišan tudi v Ljubljani in v Belgradu!

Anketa o vajeniškem vprašanju

Delavska zbornica v Ljubljani je sklicala za četrtek 25. marca ob 9 dopoldne v svoje prostore anketo o vajeniških vprašanjih. Za to anketo je zbornica pripravila že obsežno gradivo, na podlagi katerega bo razprava mogoča.

Gradivo obsega statistiko trgovine, obrti in industrije v Sloveniji po podatkih Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Iz tega gradiva je razvidno, da zaposlujejo relativno najmanj vajencev: tesarska stroka, zidarska, nato pa gostilne, največ pa krojači, šivilje, ključavničarji in kleparji. Sledi referat zborničnega tajnika g. Filipa Uratnika »O možnostih zaposlitve naših vajencev«. Ing. Kreger Rado je napisal referat »Izpolnitev strokovne vzgoje vajeniškega naravnostajca«, dr. Albert Trtnik referat »Socialnomoedijska razmotrivanja o vajeniškem vprašanju«. Temu referatu je priloženih 5 statističnih tabel, o katerih smo že poročali. Dr. Avgust Reisman je prispeval referat »Vajenci v socialni zakonodaji«. Nadalje vsebujejo referati tudi učni program strokovno-nadaljevalnih šol in končno je priložena tudi še statistika strokovno-nadaljevalnih šol in občasnih strokovnih tečajih za šolsko leto 1936-37.

Gradivo je izredno skrbno pripravljeno ter služi a strokovne strani vsu pohvalo, da je to velevažno vprašanje vsaj lahko osvetljeno z več strani.

Poštna hranilnica v februarju

Dodatno k našemu poročilu o poslovanju Poštne hranilnice v februarju navajamo še naslednje podatke:

Število računov po posameznih podružnicah je bilo naslednje:	31. 12. 1936	31. 1. 1937	28. 2. 1937
Belgrad	7.137	7.157	7.200
Zagreb	7.754	7.749	7.741
Ljubljana	6.788	6.791	6.818
Sarajevo	3.214	3.219	3.221
Skopje	1.390	1.396	1.403

Razdelitev čekovnih vlog pa je bila zadnje tri meseca naslednja (v milijonih dinarjev):

	31. 12. 1936	31. 1. 1937	28. 2. 1937
Belgrad	665.8	642.6	681.6
Zagreb	377.9	362.15	365.96
Ljubljana	210.8	205.6	205.7
Sarajevo	161.1	165.4	179.6
Skopje	51.0	57.85	63.6

skupno 1.466.6 1.433.6 1.496.55

Bilance

Jugoslovanska združena banka v Zagrebu izkazuje za lansko leto 6.75 (6.47) milj. din čistega dobička s prenosom 0.47 milj. din vred (0.14 milj. din). Iz čistega dobička se izplača 5 odstotna dividenda na prvenstvene delnice, katerih je za 41.5 milj. din. Nadalje se izplača na račun specialnega rezervnega sklada, ki je znašal na koncu leta 1935 54.25 milj. din še 8 odstotkov, dočim je bilo že za leto 1935 odplačanih 7 odstotkov, tako da znaša skupno odplačilo že 15 odstotkov. — V novem poslovanju so vloge narasle od 144.9 na 207.3 milij. dinarjev.

Tipografija, grafično-založniški zavod v Zagrebu, objavlja bilanco, iz katere je razvidno, da je čisti dobiček še leta 1934 znašal samo 0.18 milij. dinarjev, leta 1935 se je povečal na 0.3, lani pa na 0.865 milij. Din. Družba je lani povečala svoje investicije od 2.88 na 3.46 milij. Din. Družba dela le z lastnimi sredstvi, glavnica je znašala 6 milij. dinarjev (1935 3.75 milij. Din).

Drava, d. d. za proizvodnjo vžgalice, Osijek, je imela leta 1936 pri glavnici 11.25 milij. Din čistega dobička (brez prenosa) 2.91 (2.93) milij. Din in znaša dividenda zopet 13 Din na delnico imenske vrednosti 50 Din.

Dobave: Prometni oddelek ravnateljstva drž. železnice sprejema do 23. marca ponudbe za dobavo 900 komadov nalučnikov. — Gradbeni oddelek ravn. drž. železnice v Ljubljani sprejema do 18. marca ponudbe za dobavo 400 m konopnenih ognjevarnih cevi; prometni oddelek za do 24. marca za dobavo 3000 kg pisanih cunj.

Licitacije: Dne 18. marca bo pri Komandi 39. peš. polka v Celju licitacija za dobavo alkoholnega kvasa. — Dne 1. aprila bo v inženjerskem oddelku štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za napravo potu Borčev grič-Rovte-Črni kal. — Ofertalna licitacija za nabavo petroleja za potrebe vojaštva bo 23. marca v štatu Dravske divizijske oblasti. — Dne 30. marca bo pri Upravi VI. oddelka vojnno-tehničnega zavoda v Kamniku licitacija za dobavo 80.000 kg parafina.

Izvoz v Nemčijo. Agencija Jugoslovanski kurir iz Belgrada prinaša doslej še nepotrjeno vest, da bo Narodna banka razveljavila svoje omejitve izvoza v Nemčijo.

Borza

Dne 16. marca 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 7.90—8, v Zagrebu na 7.8150—7.9150, v Belgradu na 7.80—7.90.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.15—31.85, v Belgradu 31.50 blago.

Italijansko liro so nudili v Zagrebu in Belgradu po 2.30.

Nemški čeki so nadalje popustili v Ljubljani na 11.98—12.18, v Zagrebu na 11.94—12.14, za konec marca so beležili 11.9250—12.1250, za sredo aprila 11.91—12.11, za konec aprila in sredo maja 12—12.20, za konec maja pa 11.9750—12.1750. V Belgradu so beležili 11.8796—12.0796.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.389.028, v Belgradu 1.875.000 din. Elektni promet je bil v Zagrebu srednji pri čvrsti tendenci, v Belgradu je znašal 2.317.000 din.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2391.91—2406.50
Berlin 100 mark	1758.03—1771.91
Bruselj 100 belg.	737.20—742.26
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.46—215.52
Newyork 100 dolarjev	4342.25—4378.57
Pariz 100 frankov	200.84—202.28
Praga 100 kron	152.54—153.64
Trst 100 lir	229.44—232.53

Curih. Belgrad 10, Pariz 20.155, London 21.4475, Newyork 438.875, Bruselj 73.96, Milan 23.10, Amsterdam 239.90, Berlin 176.60, Dunaj 80.60 (81.80), Stockholm 110.60, Oslo 107.80, Kopenhagen 95.75, Praga 15.31, Varšava 83.20, Budimpešta 86, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.47, Buenos-Aires 132.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% inv. pos. 87—88.50, agrarji 53—54, vojna škoda promptna 413—416, begl. obvezn. 74—76, 4% sev. agr. 51—52, 8% Bler. pos. 93.50—94.50, 7% Bler. pos. 83.50—84.50, 7% pos. DHB 98—100.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 88 den., agrarji 54—56, vojna škoda promptna 415—416 (415), begl. obv. 75.50 den., 4% agrarji 52—52.75 (52.50), 8% Bler. pos. 46—47.50, 7% Bler. pos. 86—87.50, 7% pos. DHB 100—105. — Delnice: Priv. agr. banka 215—218 (215, 212), Trboveljska 250—280, Nar. šum. 40 bl., Gutmann 40—45, Osi. liv. 185 bl., Danica 40 den., Osi. sladk. tov. 205—220, Bečkerek 750—850, Dubrovačka 350—400, Jad. plov. 450 den., Oceania 350—500.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. (88.50), vojna škoda promptna 418.50—420 (418.50, 414) 3 (419), begl. obv. (76), dalm. agrarji 74.50 den., 4% sev. agr. 51.75 den. (51.50), 8% Bler. pos. 95.50—97 (96), 7% Bler. pos. 86—87 (86.50, 86), 7% pos. DHB 100—101 (99.50), 7% stab. pos. (89.25). — Delnice: Nar. banka 7.270 den.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza: bč., srem. nova 82—84, ban. nova 81—83, srem. nova suš. Indija 92—93. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendanca prijazna. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bč. okolica Sombor, gornjo bč., srem. in slav. 154—156, ban. in gornjo ban. 152—154, bč. ladja Kanal, ladja Begej in bč. ban. potiska šlep 163—165. — Moka: bč. Og Ogg 240—255, 220—235, 200—220, 180—190, 152.5—162.5, 110—115. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendanca prijazna. Promet 38 vagonov.

Živina

Mesečni živinski sejem v Novem mestu

Na sejem je bilo prignanih le bolj malo prvovrstnih volov, prašičev in dobro rejnih prašičev pršutarjev, dasiravno je bilo precejšnje povpraševanje. Cene živine so ostale od zadnjega sejma v glavnem neizpremenjene in so bile sledeče:

Voli I. vrste 5.75 din, voli II. vrste 5 din, voli III. vrste 4.25 din za 1 kg žive teže; krave I. vrste 4 din, krave II. vrste 3 din, krave III. vrste 2.25 din za 1 kg žive teže. Telice I. vrste 4.25 din, II. vrste 3.75 din za 1 kg žive teže; teleta I. vrste 6 din, teleta II. vrste 5 din za 1 kg žive teže. Pitanji prašiči 7.25 din, pršutarji 6 din za 1 kg žive teže. Cene mladih prašičev so se dvignile za 20 do 30 din pri komadu, tako da postaja reja pujskov zopet dobičkanosna.

Razen prvovrstnih volov in prašičev, je bilo prignano na ta sejem dovolj živine; bila pa je bolj slaba in zanemarjena.

Kulturni obzornik

Časopisje slovenskih izseljencev v l. 1936

Ko smo ob novem letu delali pregled naše domače publicistike, smo nehote prezrli tisto, ki se poraja za našimi državnimi mejami med našimi izseljenci. Nujno potrebno pa je za nas tu, dora, da smo poučeni tudi o tem delu naše slovenske kulture, ki je sicer svojska, vendar del naše narodne splošne kulture.

Izseljenci v zapadnih državah Evrope nimajo svojega lista. Pred leti je za nje ustanovil v Holandiji odnotni slovenski izseljenski duhovnik gosp. Oberžan mesečnik »Rafael«. Toda pred tremi leti je prišel list v domovino v Maribor, pred dvema leti se je pa združil z glasilom naše Rafaelove družbe »Izseljenskim vestnikom«. Ostali slov. izseljenski listi so v Sev. in Južni Ameriki.

»Amerikanski Slovenec«, dnevnik, prvi slovenski list v Severni Ameriki, ki začenja zdaj 46. letnik. Za gesto si je postavil besede: Za vero in narod, za pravico in resnico — od boja do zmaga! Zavzema se torej predvsem za katoliško delavstvo. Izhaja v Chicago. Dolgo let je izhajal v Jolietu in bil uradno glasilo KSK Jednote, za katero ima velike zasluge. Ko je bil pa na tem, da propade, ga je kupilo »Tiskovno društvo v Chicagu« in ga združilo s svojim listom »Edinost« in naredilo iz obeh dnevnik, ki je nekaj časa izhajal pod imenom »Edinost — Amerikanski Slovenec«. Na željo naročnikov je pa opustil ime »Edinost«, da ohrani častljivo ime pionirja slovenskega tiskarstva v Združenih državah. »Slovensko tiskovno društvo« je ravno malo prej prevzelo prvo slovensko katoliško tiskarno, katero je ustanovil gosp. p. Kazimir Zakrajšek. List urejuje sedaj gosp. Ivan Jerič. Posebno plodno dopisujejo vanj Rev. Trunk, Rev. Bren in Rev. Ambrožič. List ima mnogo novic iz Jugoslavije, ki so zvečine posnete po raznih listih iz domovine.

»Ameriška domovina«, dnevnik, katoliški list v Clevelandu, ki stopa letos v 40. letnik. Najprej se je imenoval »Nova domovina« in je bil tudi dnevnik; leta 1908 pa je prenehal. P. Zakrajšek je navdušil tedanje vodilne može naselbine dr. Seliskarja, Ant. Grdino, Jerneja Knava i. dr., da so ga obnovili pod imenom »Amerika«. Sedanja lastnika Pirc in Debevec sta mu pa dala današnje ime. List je vedno živ in zanimiv, prinaša monogovesti iz domovine in ima angleško prilogo.

»Glas Narodac«, dnevnik, list slovenskih delavcev v Ameriki, začenja z novim letom svoj 45. letnik, izhaja v New Yorku in je prvi slovenski dnevnik v Ameriki. Ustanovil ga je znani slovenski banakar gosp. Frank Sakser s pomočjo več slovenskih rodoljubov iz New Yorka, med njimi v Mostah živčnega bivšega Američana gosp. Remsa. List je bil dolgo let uradno glasilo JSK Jednote. Zadnje čase prinaša pod rubriko »Pod vaško lipo« (piše Frank Kerže) razmotrivanja o političnih in kulturnih dogodkih v domovini in med ameriškimi Slovenci. Več člankov je bilo jako zanimivih, med njimi posebno »Jugoslavija in ameriški Slovenci«. Med kratkimi dnevnimi novicami in dnevnimi zgodbami je najti dobre stvari. Urejuje ga Trček.

»Enakopravnost«, dnevnik, izhaja v Clevelandu in stopa v 22. letnik. Imenuje se sam »nedvičen dnevnik za slovenske delavce v Ameriki« in najstarejši slovenski dnevnik v Ohio. List prinaša vesti iz stare domovine, prinaša tudi dopise, čeprav se ne strinja z vsemi izjavami in trditvami. Urejuje ga novi urednik Ivan Jontez. List se v svojih napadih obrača pred vsem na »Ameriško Domovino«.

»Prosvetac«, dnevnik, glasilo Slovenske Narodne Podporne Jednote, izrazito socialistično in protikatoliško usmerjen list. Letos stopa v 30. letnik. Izhaja v Chicagu. List je zelo borben in ostro napada katoliške liste v tujini in celo domače. Ima mnogo slovenskih vesti, o katerih je točno poučen, saj se najdejo v njem imena domačih poročevalcev. List je močno literarno pobarvan,

kar mu je z dobrimi prispevki v prednost. Nekateri polemični stvari pa so neokusne, reci: zastarele in pri nas preživete. Napada diktaturo fašizma in papeža in prinaša slike sovjetskih vodij.

»Glasilo KSK Jednote« (Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote), tednik stopa v 32. letnik, izhaja v Clevelandu in uživa vsesplošni ugled. Največ prinaša društvenih poročil ter se ne spušta v nobeno stransko polemiko. Ima nekaj beletrističnih prispevkov (Meško i. dr.).

»Napredek«, tednik z otroško prilogo »Vrtac«, je največje glasilo SSPZ (Slovenska Svobodomiselna Podporna Zveza). Urejuje ga Vatro Ciril.

»Proletarec«, tednik, izhaja v Milwaukee, Wis. Urednik je Staut.

Jugoslovanski Glasnik, tednik, prej »Hrvat-ska«, je uradno glasilo Slovenske Hrvatske Jednote. Izhaja vsak četrtek v Chicagu ter poroča o politiki, gospodarstvu in socialnem vprašanju. Članki so mešani, slovenski in hrvaški, a tudi angleški. List začenja 37. letnik.

Slovenski tednik, tednik, ki je bil pri nas prepovedan list, je izhajal v Argentini (Buenos Aires).

Novi list, tednik, je začel peti letnik. Prinaša le precej poročil o Slovincih in drugod. Izhajal je tudi v Buenos Airesu.

Prav te dni smo dobili sporočilo, da sta se ta dva lista v Južni Ameriki združila v en list pod imenom »Slovenski list«, ki mu je urednik dr. Kju-drev, upravnik pa Hacin.

Amerikanski Slovincov Glasce, tednik ogrskih (prekmurskih) Slovincov, ki izhaja že 16. leto; pisan je v prekmurskem narečju z madjarskim pravopisom.

Napredek, dvodnevnik, ki izhaja v Pittsburghu že drugo leto. Je baje najmanjši slovenski list.

Ave Maria, mesečnik, je glasnik katoliškega življenja slovenskih izseljencev v Združenih državah ter vrši z 29 letnikom neke vrste misijonsko službo med ameriškimi Slovenci. Izhaja v Lemontu, malem mestecu poleg Chicaga. Ustanovljen v dolga leta urejeval ga je p. Kazimir Zakrajšek. List lepo razlaga evangelije za nedelje

v mesecih, ima mnogo beletrije in prilogo za otroke. Nabožni mesečnik urejujejo prav dobro očetje franciskani v Lemontu, kjer imajo svoj samostan.

Zarja, mesečnik, je uradno glasilo Slovenske ženske zveze v Ameriki, izhaja že 9. leto in ga urejuje Albina Novak; je to edini izseljenski ženski list in prinaša največ poročil podružnic Zveze, razne zanimivosti, a tudi bolj privatne dopise objavlja.

Duhovno življenje, je ustanovil kot tednik izseljenski duhovnik Jože Kastelic. Ko je prišel pred lanskim v domovino po važnih opravkih, se je list skril na mesečnik, kar je še danes. Danes ga urejujejo vsi trije slovenski izseljenski duhovniki: David Doktorič, Jože Kastelic in Janez Hladnik. Je nabožen list, ki prinaša na kraju tudi slovensko kulturno kroniko preteklih dogodkov List stopa v peto leto.

Mladinski list, mesečnik, izdaja SNPJ (Slovenska Narodna Podporna Jednota) v Chicagu. Mesečnik je namenjen za slovensko mladino v Ameriki. Letos začne 16. letnik. List je lepo izpolnjen z beletrijo, posnetki iz slikarstva itd.

K temu bo važno pripomniti, da ameriški Slovenci snujejo sedaj nov katoliški mesečnik. Akci-jo zato vodi Slovensko katoliško društvo »Edinost«. Napovedan je bil tudi list »Cankarjev Glasnik«, pa menda še ne izhaja. Vsega imajo torej naši izseljenci v Ameriki 5 dnevnikov, 4 mesečnike, 6 tednikov, skupaj torej 16 listov.

Skoro večina teh listov nosi podnaslov »delavski list«, kar je razumljivo, saj so bili izseljenci vedno le delavci. Skoraj vsi so glasilo kakane družta, podorne edince. Za nabela se v glavnem borijo: »Prosvetac« proti »Amerikanskemu Slovincu«, »Enakopravnost« proti »Ameriški Domovini«. Kar tiče jezika, so listi po večini v redu, mešajo le v slovenski stavek nekaj angleških vsakdanjosti, nekateri celo nekaj arabskih besed. Kolikor se da ugotoviti, se našega pravopisa še ne držijo, kar bi bilo vsekakor potrebno. Prinašajo v podlistkih romane iz naših domačih listov v ponatisu, ker jih nevede copy right.

Stanek Leopold.

Beg iz Španije

Doživljaji španskega športnika

Pedro Belmonte je bil v Španiji znan avtomobilski dirkač. Dosegel je veliko rekordov in v več dirkah je izkazal svojo skoraj blazno drznost. Ko pa je dovršil 35 let, se mu je zdelo, da je prestar za ta nevarni opravki; zato se je umaknil v Caldetas, malo mestece Katalonije, v bližini morja, med Barcelono in francosko mejo. Tu je imel vilo z malim zemljiščem in tu živel ter se preživljal s pridelki svojega posestva, skupno s svojo mlado ženo ter tremi otročki, katerih zadnji se mu je rodil šele pred nekaj meseci.

Prve dni julija 1936. leta pa je mir tega lepega življenja izginil. Vsak čas je grozila nacionalna vstaja. Nenadoma, v pričetku teh alarmantnih novic je Pedro Belmonte poslal svojo družinico v inozemstvo: »Bodite mirni, v teku enega tedna pridem za vami!«

En teden! Bilo je preveč zahtevati od tistih vznemirljivih dogodkov. Čez tri dni je radio po vsej Španiji poročal: »Veljavnost vseh potnih listov za inozemstvo, ki so do sedaj bili izdani, preneha. V vsakem mestu bodo oddajali posebni varstveni odbori nove vizume.« Vse je prešlo v roke anarhističnih in komunističnih organizacij.

A Pedro je bil praktičen mož ter je dobro poznal nove voditelje mesteca Caldetas. Isti dan je stopil k Rafaelu Mina, predsedniku odbora za narodno obrambo. Dobil ga je v uradu, popolnoma opremljenim z rdečimi znaki. Na samem mu je govoril, mu raztolmačil stisko ter ga prosil za dovoljenje, da odide v Francijo. In medtem, ko mu je pripovedoval, je položil spretno na mizo nekaj francoskih bankovcev. Zadostoval je pogled, in oba sta bila zmenjena... Pedro Belmonte je odšel, ne da bi mu bilo treba vzeti nazaj denar...

Drugi dan je že imel potni list v popolnem redu. Ko ga je imel v rokah, se je čutil tako srečnega, kakor jetnik, kateremu so odvzete verige ter se more vrniti v prostost. Takoj je odvihral na svojem odprtem avtu.

Vozil je po dolgi cesti ob morju. Iz inozemstva bi se lahko potem pridružil belim, a prej je že hotel objeti svoje drage in zanje poskrbeti. Drvel je in drvel... Bil je v bližini Pol de Mar... »Stoj!« Dva rdeča miličnika mu zapreta pot in ustavil se je. Oba se mu približata:

»Kam greš? Pokaži listine!«

Ko vidita na dokumentu njegove ime, ga spoznata:

»Ah, ti si, dirkač Belmonte! In tiste prismode v Caldetasu so ti dale potni list! Da veš, dragi tovariš, nama je žal, a to vozilo nujno potrebujemo mi; tudi tebe potrebujemo. Ne zgodi se vsak dan, da bi imela takega prvovrstnega voznika, kakršen

si ti! Torej, nazaj! Avto je zdaj naša last in ti nas boš vodil v Gerono.«

»Kako vendar! Saj imam listine v redu, podpisane od vaših načelnikov...«

»Ah! Brigado nas načelniki! Mi smo anarhisti, mi! Naredil je kretnjo, kot bi hotel raztrgati listino, a Pedro Belmonte mu jo potegne iz rok. Ona dva pa namerita nanj revolverja:

»In zdaj gori in obrni, da odrinemo. Midva sedeva zadaj kot dva bogata turista na izletu...«

To rekši, oba stopita na avto in krohotajoč se zavalita na zadnji naslanjač. Bila sta napol pijana, a vseeno sta še vedno v pesteh tiščala orožje. Treba je bilo ubogati.

Avto je dirjal po cesti, ki vodi od morja proti gričevju. Pedro Belmonte je pri krmilu škripal z zobmi v onemogli jezi... Včasih je hipno pogledal postrani zadaj sedečega tovariša, ki sta se valjala na sedežih. Imela sta še vedno orožje v rokah. Večkrat kakšen nedostojen dovtip ali krohot: »Kako lep avto! Dobro nam bo služil!«

Tedaj je Pedru padla v glavo strašna misel: kaj ko bi se z avtom zaletel po strmini navzdol. Pokvariti ga, uničiti ga, ubiti samega sebe in pogubiti tudi obsojena malopridneža, ki sta ga imela ujetega.

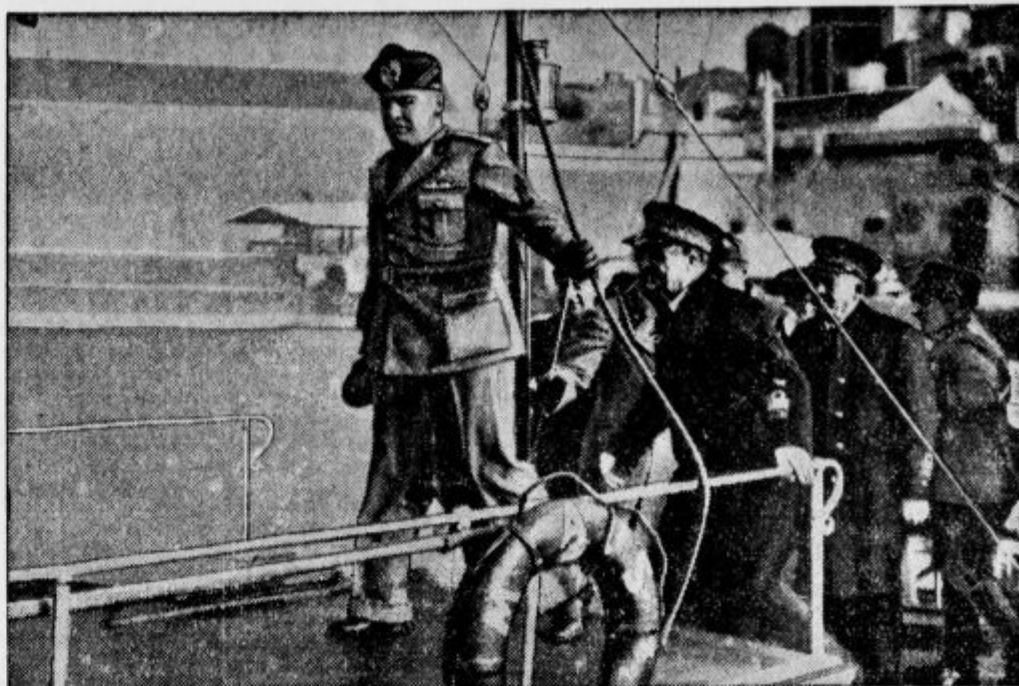
Še bolj je odprl motor in se ozrl nazaj na svoja sopotnika... Se ju je videl na sedežih, kako sta se prešerno valjala in krohotala.

Druga misel mu je šinila v glavo. Pripravljen je bil se žrtvovati in umreti! Toda z novim sredstvom! Če se čudež zgodi, bi se morda lahko še rešil!

Še bolj je pognal. Kazalci, ki so kazali hitrost, so imeli dva, tri skoke... 100... 110... 115...

Ob robu ceste zagleda kilometrski kamen. V glavi se mu posveti. Zdelo se mu je, kakor da ga nekdo vzpodbuja! Hipoma je zavrl... Grozen krik... Dve telesi sta zleteli po zraku. Dva padca... Avto se je zaletel v kanton in obstal kakor pribit. Sopotnika, ki sta ležala zadaj napol pijana in nista pričakovala kaj takega, sta iz odprtega avtomobila odletela kakor izstreljena v zrak. Eno telo se je valilo po strmini, drugo je obležalo na kraju ceste.

Pedro Belmonte je za trenotek obstal omoten, otrpel, odrevenel od nepričakovane dogodka. Ni mogel misliti. Bil je še zmešan in ves začuden, da se ni strl njegov prsni koš ob pritisku na krmilo. Tudi kolesa avtomobila so vzdržala in se niso pokvarila. Pristrčno je zahvalil Boga, nato avto obrnil in oddirjal proti francoski meji, svobodni naproti.

Mussolini na krovu italijanske bojne ladje »Pola«, ko se pelje v Afriko.

Vihar povzročil nesrečo

Star brest pod brzovlakom

Ze včeraj smo na kratko poročali, da je v srednji Franciji skočil s tira brzovlak, ki se je zaletel v deblo, katera je vihar vrgel na tir. Današnja nova poročila pa o tej veliki nesreči takole poročajo:

Nesreča se je zgodila v soboto popoldne kakih 23 kilometrov od postaje Bourges blizu kraja Corquoy. Preden je privozil mimo brzovlaka, je vihar izruval iz parka tamkajšnjega graščinskega veleposessva star in visok brest ter ga čez ograjo zalučal naravnost na železniški tir. Medtem je prihajal po progi brzovlak od Pariza. Ker je vlak vozil s silno naglico, strojevodja ni mogel pravočasno ustaviti vlaka, tako da se je lokomotiva zaletela v deblo s hitrostjo 80 kilometrov na uro.

Sredi viharja je graščak zaslišal, kako se je podrl star brest nad progo. Z vsemi svojimi hlapci je gospodar hitel na železniški tir, ker se je zavedal, kakšna nesreča utegne nastati. Z vsem mogočim orodjem so razsekavali in žagali debelo drevo, da bi ga lažje in hitreje spravili v stran. Enega izmed svojih hlapcev je poslal k bližnji čuvajnici povedati, kaj se je zgodilo, da bi čuvaj ustavil vlak. Čuvaj je hitel na vse kriplje ter je še o pravem času v daljavi več sto metrov na tir

položil več signalnih kapslov, ki naj bi strojevodjo opozorili, naj ustavi vlak. Toda strojevodja najbrže zaradi silnega bučanja viharja ni mogel slišati eksplozij, ter je zato mirno vozil dalje. Ko je nazadnje vendarle zagledal pred seboj nesrečo, je bilo že prepozno. Vlaka ni mogel več pravočasno ustaviti. Zmanjšal je sicer hitrost na 80 kilometrov, kar pa je bilo mnogo preveč za težki vlak.

Tako je lokomotiva z 80 kilometri zavozila v deblo bresta ter se je takoj nato prekucnila. Takoj za tenderjem je vozil leseni voz tretjega razreda, v katerem je bilo polno izletnikov in športnikov, ki so se vozili čez nedeljo na odh. Ta voz je tako vrglo naprej, da se je kar zril v tender. Sedem oddelkov tega voza je bilo docela razdejanih in mnogo ljudi v njem ubitih. Popotniki zadnjih vagonov pa so bili več ali manj poškodovani. Strojvodja si je pri nesreči zlomil roko v rami, kurjač pa si je prelomil nogo v kolenu.

Takoj je bila na mestu pomoč. Priskočili so popotniki, ki sami niso bili poškodovani, kakor tudi osebje vlaka, graščinski ljudje ter čuvaj. Nato je prihitelo še orožništvo, vaščani in vojaštvo. Vsi skupaj so vneto delali, da bi čimprej rešili vse ljudi, ki so bili zagodenjeni med razvalinami vlaka. Toda vagoni so se tako zarili drug v drugega, da je bilo treba posamezne železne dele žagati, če so hoteli ljudi potegniti izpod razvalin. Izpod razvalin so privlekli 13 mrličev, med njimi dve ženski in enega otroka, ki jih ne morejo spoznati. Tako so skazeni. 20 hudo ranjenih so prepeljali v bolnišnico, vendar je nevarnost, da bo nekaj teh revežev še umrlo, ker so njihove poškodbe prevelike. Na kraj nesreče je prihitel tudi notranji minister.

Kakor se je v teku preiskave ugotovilo, je železniška uprava že večkrat zahtevala, naj bi lastnik parka posekal visoke breste, ki meje na progo. Vendar se je graščaku posrečilo, da se je izognil tej zahtevi železniške uprave. Na istem kraju se je že leta 1917 zgodila velika železniška nesreča, pri kateri je bilo 13 ljudi ubitih in 50 ranjenih.

Mačka, ki ribe lovi

V Köslachu na nemškem Štajerskem je nekdo te dni opazoval tole: Navadno pravimo, da kar mačka rodi, vse miši lovi. Toda mačka, katero je oni možakar opazoval, je lovila menda tudi ribe in ne samo miši. Takole pripoveduje sam: V malem potočku se steka tudi voda rudnika. Vendar pa se v ta potoček, ki je drugače čist in bister, izgubi kaka postrv. Popoldne je voda v tem potočku navadno bolj plitka. To priliko je porabila mačka, ki se drugače vode močno boji, da je prišla na peščen prod in famkaj oprezovala. Ko se je mačka počasi sprehajala porodu, prežeč na ugodni plen, je nenadno zagledala postrv, ki je švignila v plitki vodi mimo peščenega proda. Mačka je naglo s tačko udarila v vodo in s krempilji zgrabila postrv. Izvlekla jo je na suho ter jo prinesla domov, kjer jo je spustila v kuhinji na tla. Mačka je postrv usmrtila tako, da jo je ugriznila v zatilje.

Tale tič je »marabus«, katerega nekateri imajo za pravega modrijana, ker se menda tako modro drži. Pa ne kaže, da bi bil.

Take vaje vsako leto kažejo angleški mornarji, ki si s tem silno utrdijo svoje mišice.

Požarna globokem morju

V nedeljo je prišla v London brezžična novica, da je na globokem morju, sredi Tihega oceana začela goreti angleška motorna ladja »Silverarch«, katera obsega 5000 ton. Nesrečna ladja je takrat plula kakih 300 milj daleč od Honolulua, in sicer je ladja potovala iz New Yorka na Filipine. Kapitan je velel pošiljati brezžične klice na pomoč.

K sreči je takrat ne predaleč plula ameriška križarka »Louisville«, katera je takoj hitela na pomoč, kakor hitro je zaslišala klice na pomoč. Ko se je križarka približala goreči ladji, je bila na ladji stiska že tako velika, da je že 23 potnikov poskakalo v reševalne čolne. Te popotnike je križarka takoj vzela na krov ter jih tako rešila. Toda 43 moških posadke, katero je križarka hotela tudi rešiti, se je branilo zapustiti svojo ladjo, češ, da hočejo še naprej gasiti in tako ladjo rešiti. Kakor pa pravi ameriško poročilo, se bo junaškim mornarjem to težko posrečilo, ker je tovor na ladji v glavnem sirovo olje, ki jako rado gori.

101 leto star oče

Iz Londona poročajo tole novico, ki je pač vredna, da se zapiše:

Globoko objokovan od svoje 31 let stare žene in od svojih otrok, izmed katerih je eden star 69, drugi 60, tretji pa 6 let, je v mestecu Burnham Market na Angleškem umrl 104 leti stari Jurij Skeet. Žena in trije otroci zgoraj omenjene starosti so šli za pogrebom, samo najmlajša hčerka, ki je komaj dopolnila tretje leto starosti, se še ni zavedala izgube, ki jo je zadela.

Jurij Skeet je bil najbolj originalen Anglež, kar jih je živelo za njegovega časa. Rodil se je leta 1833. Ko je bil 29 let star, se je leta 1862 prvič oženil s svojo prvo ženo. To je bilo pred 75 leti. Poročena sta bila celih 62 let in sta živela ves čas v zelo lepem zakonu. Rodila sta se jima dva sinova. Tudi žena je doživela visoko starost, saj je umrla šele leta 1925. Takrat je bil njen mož, ko je postal vdovec, star že 92 let.

Toda 92 letni možak se je hotel še drugič oženiti. Tokrat pa je vzel zelo mlado nevesto, ki je bila šele 19 let stara. S to ženo je imel leta 1931 enega sina in leta 1934 še hčerko. Ko se mu je rodila zadnja hčerka, je bil že 101 leto star.

Drugi zakon ni bil nič manj srečen, kakor je bil prvi. Sam je večkrat rekel tako in tudi njegova mlada vdova je sedaj po njegovi smrti in poprej večkrat rekla, da se še nikdar ni pokesala, da ga je vzela. »Bila sva srečna skupaj. Nikdar se nisem pokesala, da sem postala njegova žena.«

V jami zgoreli otroci

Na poljsko-pruski meji, v takozvanem koridorju, se je te dni zgodila v okrožju Inowazlaw tale huda nesreča: Delavec Czekalski je bil tako reven, da si v vasi ni mogel najeti stanovanja zase in za svojo družino. Zato si je v peščenem kamelomu izkopal v peščenec jamo in se vanjo preselil. Stene je obložil z deskami, pred vhod pa je napravil lesena vrata, ki so se dala zaklepati. V jami je imel svoje pohištvo ter tudi peč, katera je jamo grela in ki je žena na njej kuhala. Te dni je žena odšla v bližnji gozd nabirati suhljad, doma pa je pustila svoje tri otroke, katerim je peč dobro zakurila, da bi jih ne zebljo. Da bi pa otroci ne uhajali kam daleč, je vrata v jamo zaklenila in tako pustila otroke v jami zaklenjene. Toda peč v jami je bila najbrže prevročna, zaradi česar so se najbrže vnele kake cunje pri peči.

Egiptski poslanik v Londonu dr. Hafez Afifi paša v spremstvu dvornega maršala se pelje na dvor, da angleškemu kralju izroči svoje listine.

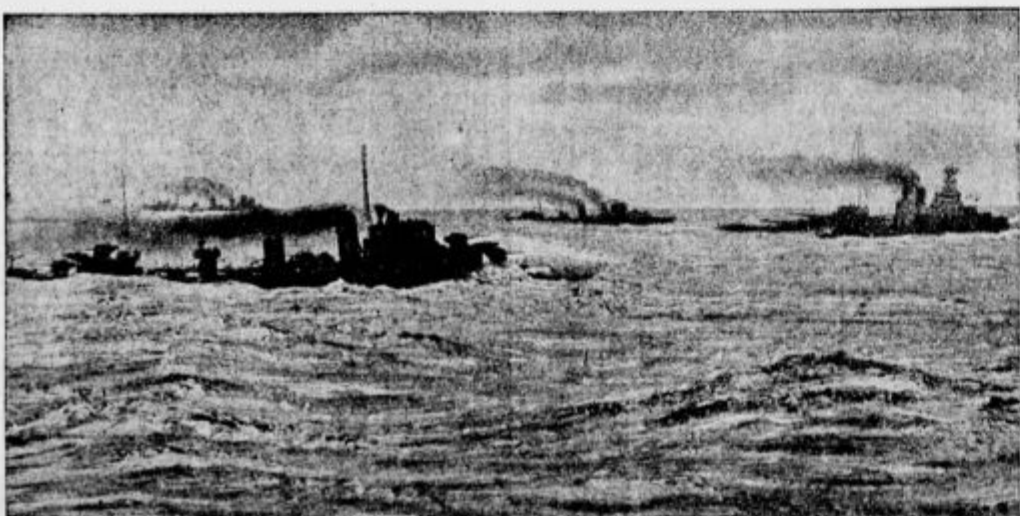
— Pri saprtju, motajbah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Frans-Josel grenice«.

ZA LEDVICNE BOLNIKE

Juha iz cvetače (za dve osebi). Vzameš srednje veliko cvetačo in obrežeš polovico zelenja. Zelenje daš v mrzlo vodo, skuhaš do mehkega in dodaš kasneje v skuhano juho. Cvetačo razrežeš na majhne koščke in opraviš na 50 g presnega masla, dodaš 20 g moke, 1½ l mesne juhe, ono zelenje, ki se je skuhalo in vse kuhaš eno uro. Nato pretlačiš skozi gosto sito. Tej gošči dodaš 1½ l smetane in dva rumenjaka.

Spinača. Spinačo skuhaš, dobro ožmeš, dušiš v 50–100 g presnega masla, dodaš nekaj kuhane smetane in mešaš. (Ali pa jo pretlačiš in pomešaš z juho.)

Začelo je v jami goreti. Kar pa so bili otroci zaklenjeni, se niso mogli rešiti. Ko se je mati vrnila, je našla od svojih otrok samo še ožgane kosti.

Angleško domače in sredozemsko vojno brodovje plove na orjaške pomorske vaje v Atlantskem oceanu. Na sliki vidimo na desni admiralsko ladjo »Queen Elizabeth«. Vse drugo pa so razdiralci torpedovk.

Dr. Andrej Dolinar, soprog
s hčerko Magdo in Andrejko.

*** KINO ***
UNION
 Ob 20. uri kretna predstava
 velikega tuma
LURD v žaru svojih čudežev
 Danes samo ena predstava ob 20. uri, vse
 ostale odpadejo.

TEL. 22-21

SLOGA
 Velenim o največji tragediji habsburške
 dinastije
Mayerling

TEL. 27-30

MATICA
 Danes poslednjič!
 Grandiozno filmsko delo
Beethovnova velika ljubezen
 njegovo delo in njegova bolesta
HARRY SAUR
 Danes predstave samo ob 16 in 21-15. Pred-
 stava ob 19-15 odpade radi koncerta

TEL. 21-24

== Predstave ob 16, 19, 21 in 21.15 uri ==

Mali oglasi

Službo dobe

Natakarica
 stara do največ 30 let,
 čedne zunanosti, prvo-
 vrstna moč, se išče za
 večjo restavracijo v Ma-
 riboru. Ponudbe s sliko,
 ki se vrne, upravi »Slo-
 venca« Maribor pod »Na-
 takarica« št. 4164. (b)

Dobro služkinjo
 srednjih let, za posprav-
 ljanje sob in hišna dela,
 z znanjem nemškega je-
 zika, sprejme takoj ali s
 1. aprilom Pension na
 Gorenjskem v letoviskem
 kraju. — Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Pension«
 št. 3943. (b)

Vrtnarskega pomočnika
 dobrega in poštenega —
 sprejmemo. Oferte s pre-
 pisom referenc poslati na
 Zetska Plovidba A. D.,
 Kotor. (b)

Dekle
 pridno, pošteno, 15 do 20
 let, z dežele, sprejmem
 takoj. — Naslov v upravi
 »Slovenca« pod 4174. (b)

Salon Kancelar
 takoj sprejme spretno po-
 močnico in vajenka, Se-
 lenburgova 7/I., desno. b

Posestva

V Brežicah
 in okolici so naprodaj
 hiše, krasna stavbišča,
 vinogradi, sadovnjaki in
 gozdovi ter zaokroženi
 deli Attemsovega vele-
 posestva. — Pojasnila pri
 inž. Miklau Otmar, Bre-
 žice. (p)

Lepo parcelo
 v Pietersnikovi ulici pro-
 dam. — Naslov v upravi
 »Slovenca« pod 4179. (p)

Denar

Al. Planinšek,
 koncesionirana trg. agen-
 tura v bančnih in kredit-
 nih poslih, v Ljubljani —
 Beethovnova ulica 14-1.
 Telefon 35-10 — vnovč
 vloge denarnih zavodov
 najboljšo, takoj v gotovi-
 ni, vedno najkulantneje
 Vse informacije brezplač-
 no. (d)

Obri

Gumbe, plise, entel, ažur
 predtisk in monogram
 hitro izvrši Matek & Mi-
 keš, Ljubljana, poleg ho-
 tela Strukelj. (t)

Vnajem

ISCEJO:
Gostilno
 dobro ideo, večji obrat,
 vzame takoj v najem ali
 na račun dobro situiran
 zakonski par. — Ponudbe
 »Promet« št. 4207 upravi
 »Slovenca«. (m)

ODDAJO:
Mizarska delavnica
 z vsem orodjem in obrt-
 nim listom se da takoj v
 najem proti kavciji. Na-
 slov pri Bernhardu Glo-
 bočniku, ključavničarju v
 Celju. (n)

Lokal
 se odda v I. nadstropju
 na Tyrševi cesti št. 29.
 Vprašati v Gospodarski
 zvezi. (n)

Auto-motor

Diesel-Rohöl tovorni auto
 2—3 tonski, malo rabljen,
 kupi Simon Weisz, Som-
 bor. (k)

Objave

Sodna dražba
 18 strojev za pletenje ro-
 kavice bo dne 18. marca t.
 l. ob pol 15 na Tyrševi
 cesti št. 33 (Javna skladišča).
 Interesenti se va-
 bijo. (o)

SOBE

Opremljena soba
 za dva gospoda se takoj
 odda. — Stari trg 2/II.,
 desno. (s)

Kupimo

Registrirno blagajno
 ima naprodaj, kupi ali
 vzame v račun večjo
 Wertheimerico ali ognja-
 varno omaro Kmetijska
 družba, Novi trg 3. (k)

Staro zlato,
zlato zobovje
in srebrne krone
 kupujem po najvišjih
 dnevnih cenah.
A. KAJFEZ
 urar
 Ljubljana, Miklošičeva 14

Takoj kupimo
 1—2 vagona 4 m in event.
 nekaj 5 m dolgih krajni-
 kov Ia. kvalitete, suhih,
 palec debelih, 1 vagon
 24-40 in 24-45 ostrorob-
 nih letov, 2—5 m dolgih
 ter približno 1000 tek. m
 okroglih drogov. Detalne
 ponudbe na Varga i Rač-
 manj, Subotica. (k)

Stare moške obleke,
 čevlje, perilo, kupujem.
 Pridem na dom. Pišite:
 Mara, Andlovic, Galusovo
 nabrežje 27. (k)

Vinski kamen
 in sušene drože kupuje
 A. Resman K. D., Zagreb,
 Ilica 223. (k)

Prodamo

Perilo za gospode in dame
 lastnega izdelka, krasna
 izbira, najceneje v novi
 specialni trgovini Gori-
 čar, Sv. Petra cesta 30.

MODROCE

otomane, divane itd. do-
 bite najceneje pri Ivanu
 Habiču, tapetniku, Ljub-
 ljana, Poljanska cesta 17.

Erfurtska semena
 pristna, zanesljivo kalji-
 va, v trgovini PINTAR,
 Gosposvetska cesta št. 14
 (Novi svet). (l)

Najboljši
semenski krompir
gorenjski
»ONEIDA«
 zelo rodovitni, ki garan-
 tirano uspeva v vsaki
 zemlji, dobavlja
KMETIJSKA OKRAJNA
ZADRUGA V KRANJU

Sveže najfinejše norveško
ribje olje
 iz lekarne
 dr. G. Piccolija v Ljubljani
 se priporoča bledim in
 slabotnim osebam.

Orehova jedra
 la., čiščena, in pristen tr-
 čan cvetlični med nudi
 za takojšnjo dobavo po
 najnižji ceni J. Menart,
 trgovec, Domžale. (l)

VINA
 Vam nudi
Centralna vinarna
v Ljubljani
 v svoji posodi najugodnejše
 TELEFON STEV. 25-73

Nugavice, rokavice
 in pletenine Vam nudi v
 veliki izbiri najugodnejše
 in najceneje tvrdka Karl
 Prelog, Ljubljana, Židov-
 ska ulica in Stari trg. (l)

Trechcoate
 vetrne suknjiče, novosti
 za športne obleke - nudi
 ceneno Presker, Sv. Petra
 cesta 14. (l)

ZAHVALA. Vsem, ki so mi izkazali sočutje in izrazili sožalje
 pismenim in ustnim potom ob izgubi moje ljubljene soproge,
 svakinje in tete

Josipine Martinčič

se tem potom iskreno zahvaljujem. Posebno sem dolžan se zahvaliti
 č. g. župniku Jankotu Cegnarju za njegovo duhovno tolažbo, g. dr.
 Ivanu Kačarju za njegov trud in požrtvovalnost, darovalcem pre-
 krasnih vencev in šopkov, kakor tudi vsem, ki so jo spremili na
 njeni zadnji poti. Prav vsem najpriskrnejša zahvala.
 V Ljubljani, dne 16. marca 1937.

Zalujoči soproj Friderik Martinčič.

Po kratkem in mučnem trpljenju je umrl danes,
 dne 15. marca, previden s svetimi zakramenti za umi-
 rajoče, v starosti 68 let, naš predobri soproj, oče, stari
 oče in tast, gospod

Pečjak Adolf

trgovec, posestnik in bivši župan
 v Toplicah

Pogreb predragega pokojnika bo v četrtek, dne
 18. marca ob osmih iz hiše žalosti, Toplice št. 15, na
 farno pokopališče.

Dragega pokojnika priporočamo v molitev.

Toplice, dne 16. marca 1937.

Leopoldina, soproga
Angelca, hčerka
Albin Barbič, zet
Angelca, vnukinja

Ploščad se je kopala v srebrni mesečini.

Na večer po njuni poroki sta stala Garth in Jana
 v tej mili svetlobi in uživala toplo, brezvetrno noč;
 blizu nekje je drobolet slavec svojo pozno melodijo.
 Spregovorila sta komaj kakšno besedo med seboj.
 Njuno veselje je bilo pregloboko, da bi se dalo izraziti
 v besedah, in molk se jima je zdel zdaj, ko so gostje
 odšli, bolj srčna potreba ko govorjenje.

Končno je dejal Garth: »Ali v hiši še svetijo?«
 »Luč vidim samo v vogalni sobi. Marjeta hodi sem
 in tja ter razgleduje, ali je pač vse v redu. Stara zvesta
 duša! O Garth, kako je krasno, biti doma in med
 ljudmi, ki ga imajo zares radi!«
 »Vesel sem, da ti je prav tako,« je odvrnil Garth.
 »Najino poročno potovanje bo v skupnem domu, po
 katerem sva toliko časa hrepenela.«
 »Da bi bila v njem srečna oba!«
 In naslonjena na moža, pa mu vendar v oporo
 se je vrnila Jana v svoj dom.

K O N E C.

Ploščad se je kopala v srebrni mesečini.

Na večer po njuni poroki sta stala Garth in Jana
 v tej mili svetlobi in uživala toplo, brezvetrno noč;
 blizu nekje je drobolet slavec svojo pozno melodijo.
 Spregovorila sta komaj kakšno besedo med seboj.
 Njuno veselje je bilo pregloboko, da bi se dalo izraziti
 v besedah, in molk se jima je zdel zdaj, ko so gostje
 odšli, bolj srčna potreba ko govorjenje.

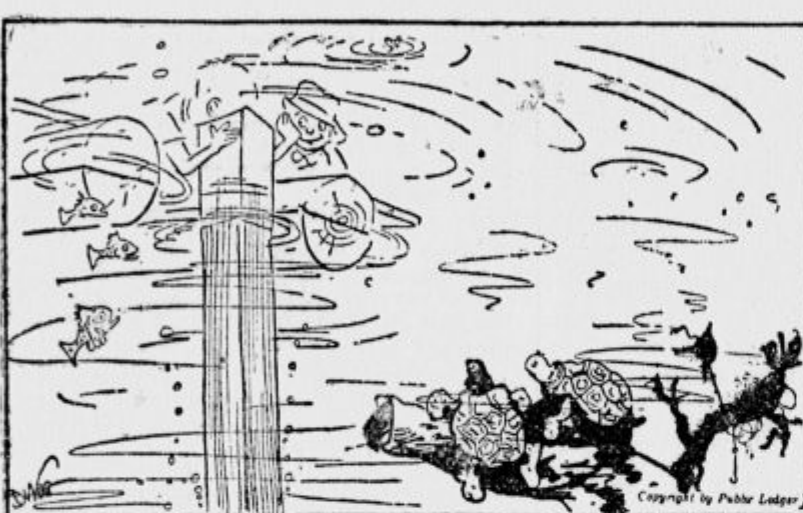
Končno je dejal Garth: »Ali v hiši še svetijo?«
 »Luč vidim samo v vogalni sobi. Marjeta hodi sem
 in tja ter razgleduje, ali je pač vse v redu. Stara zvesta
 duša! O Garth, kako je krasno, biti doma in med
 ljudmi, ki ga imajo zares radi!«
 »Vesel sem, da ti je prav tako,« je odvrnil Garth.
 »Najino poročno potovanje bo v skupnem domu, po
 katerem sva toliko časa hrepenela.«
 »Da bi bila v njem srečna oba!«
 In naslonjena na moža, pa mu vendar v oporo
 se je vrnila Jana v svoj dom.

K O N E C.

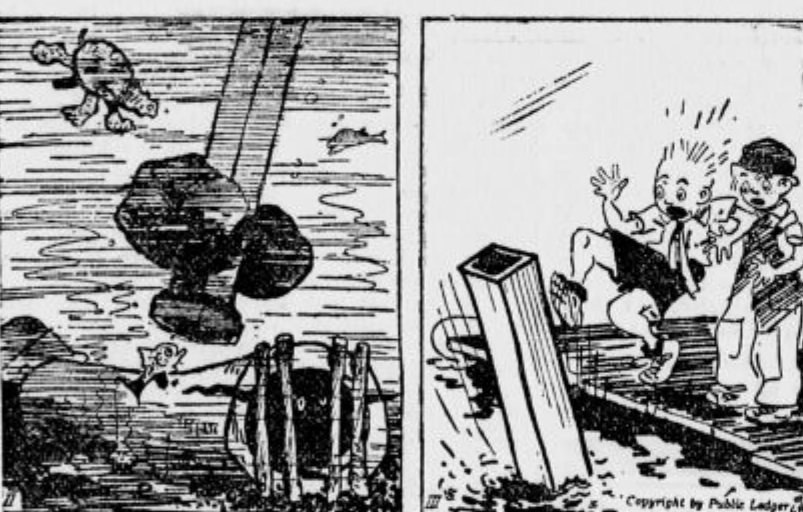
Meteor pade z neba

60.

Razburjenje v reki.

V reki je nastalo grozansko razburjenje. Ribe so se zbegano
 razkropile na vse strani, želve pa so se začele bridko pritoževati:
 »Da bi jih koklja, frkoline radovedne! V vsako reč morajo že
 vtakniti svoj nos! Zdaj so začeli s svojim vodnim teleskopom vohuniti
 še za nami. Človek ni v vodi nima več miru!«

Splav z vodnim teleskopom se je počasi pomikal dalje. Tinček
 je vneto opazoval dno reke, da bi zasledil meteor. Nenadoma so se
 mu od groze naježili lasje in zatulil je, kakor da ga kdo živega dere
 iz kože:
 »Na pomoč! Na pomoč! Sam peklenšček je na dnu reke!«

Barclay: 70

Rožni venec

Roman.

Potem je pričela peti. Rahlo in trepetajoče ko naj-
 mehkejši zvoki uncella je zadonel po sobi njen globoki,
 polni glas:

»Vse ure, ki sem jih prebil s tebo,
 niz biserov, draga, so in se bleste,
 ko se mi zdaj spovračajo,
 in tih prebiram jih zapovrstjo
 kakor pri rožnem vencu jagode.«

Dalje Jana ni prišla.

Garth je skočil kvišku in prišel, ne da bi spre-
 govoril besedo, tipaje h klavirju. Okrenila se je na
 stolu in razprostrla roke, da bi ga ujela. Zdaj se je
 dotaknil z roko glasbila — potem tiptk. V sledečem
 hipu je našel, kar je iskal, in se zgrudil pred njo na
 kolena ter jo objel z rokami.

Ugasle oči je dvignil njej in hlipal s pridruženim
 glasom: »Ti? Ti? In ves ta čas — ti?«

»O Garth, moj najdražji,« je odvrnila Jana lju-
 beče in si prižela njegovo glavo na prsi: »Da, jaz sem,
 in sem bila pri tebi ves ta čas, da bi ti pomagala v
 tvoji samoti in srčni boli. Kako bi mogla ravnati dru-
 gače in ne priti k tebi?« Prijela ga je in ga varno od-
 vedla na njegov prostor. »Ah, predragi,« je rekla in
 mu kakor zaščitno položila roko na predrago ji glavo,
 »bila je zame slast, da sem ti smela streči, pomagati
 ti v tvoji temi in ti lajšati bolečine. Toda — nisem
 smela priti kot Jana Champion, dokler nisi vsega čul
 in razumel — saj sem vedela, da me kljub vsemu ven-

darle še ljubiš. Zdaj ti je jasno vse in mi odpuščaš —
 kajne? In nič več ne bom odšla od tebe, če hočeš.
 Teta Georgina naju nocoj obišče, kmalu bo tu, Deryck
 bo oskrbel vse formalnosti in tako nama za poroko ne
 bo napoti ničesar več. In potem,« Jana je govorila
 rahlo in božajoče, »potem bo zame največja slast, bi-
 vati pri svojem soprogu iz dneva v dan, za vedno.«

In izginila je slednja sled strastne razburjenosti.
 Ali je Bog sam spregovoril svoj čudežni: Mir vama?
 Čez čas je dvignil Garth glavo in rekel: »Vedno
 skupaj? Ah, izginila mi je vsa tema.«

Ko je Simpson, bled v zavesti svoje važne službe,
 odprl duri v knjižnico in naznanil »Njeno Milost voj-
 vodinjo Meldrumsko«, je sedela Jana pri klavirju in
 igrala vrsto mehkih akordov, in vitek mlad mož je
 stopil visoki povabljenki nasproti.

Vojvodinja namenoma ali pa v resnici ni opazila
 vrvice, po kateri je rahlo drsela Garthova roka. Pri-
 srčno je segla v ponujeno desnico in zaklicala veselo:
 »Ali ste to v resnici vi, moj ljubi Dal? Menila sem,
 da bom pozdravila slepca — namesto tega mi pa pri-
 hajate nasproti kakor drugače...«

»Ljuba vojvodinja,« je rekel Gart in se sklonil,
 da bi poljubil vojvodinji roko, »žal vas ne morem
 videti, toda nocoj res nič ne čutim, da bi bil slep.
 Neizrekljivo veselje mi razžarja mojo temo.«

»Oho, tako torej stoji stvar! S katero torej se
 hočete poročiti, z bolniško sestro, ki je menda, kolikor
 sem čula, kaj uporabna oseba, ali pa z Jano, ki si
 ne dela nič težke vesti, ako pošilja svojo staro teto iz
 enega konca kraljestva v drugega, prav kakor se ji
 zljubi?«

Jana se jima je približala in položila desnico že-
 ninu v roko.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

Celoletna naročnina na:
 Leposlovno in ljudsko knjižnico Din 25-
 3 vezane knjige mesečno Din 11-
 Zbirko domačih pisateljev Din 9-
 Zbirko mladinskih spisov Din 9-
 7 vezanih knjig mesečno Din 25-
 3 vezane knjige mesečno Din 11-
 4 vezane knjige mesečno Din 9-
 Zbirko mladinskih spisov Din 9-